

MAGYARI

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLO NYOMDA
Törvénytörvényi bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Véres farsang

az ideit. Északon és Nyugaton már hetek, hónapok óta áll a bál, s a legszörnyűbb hangszerek ütemére járják haláltáncukat azok a férfiak, akik normális békeidőben katonai behívó helyett báli meghívóval a zsebükben frakkba, vagy legalább is fekete szalonruhába öltözött jölkűtött báltermekbe sietnének mostan s nem föld alá épített betonfedezékekbe és tengeralattjárókba. Finnország hómezőin, a francia-német határ lankáin és hegyein üli most diadalát a véres farsang és Nizában sem vonulnak fel a hagyományos maszkok, hogy megünnepeljék Farsang Ófelsége bevonulását. De itthon még béke van és nyugalom. Itthon még a báli meghívók csalogatják azokat, akiknek könnyen lép a lábuk táncra. És a kirakatok transzparenstényeiben fehér, meg fekete színek pompáznak. Fekete öltönyök, fehér ingek és nyakkendők. Finom, fekete bársony kelmék és könnyű, elomló fehér selymek jelentik az ideit farsang vidámságát és tragikumát. Fehér az örvendezés, fekete a gyász és az ünnepies polgári pompa színe. Aki ezeket a színeket viseli, gondoljon arra, hogy ez a két szín a mérsékletességet is jelentheti. Mérsékletességet örömből és vigaságból, mert Európa nagyobbik részén több a gyász és szomorúság és ilyen időkben a farsangnak is mérsékletességben kell elmúlnia. Véres farsang az ideit és rövid farsang, ami illik is a mai komor időkhöz. Keresztény ember nem mulat és nem táncol ma, amikor a fél világon ágyuk bóbólnak és temetőikben gyászzenék zengenek. A keresztény lélek ma Istenhez fordul és tőle kér vigasztalást a szomorúságban, tőle vár reményt, hogy a háborúságok fellepeit eloszassa az emberiség fölül. A lélek felderülése, a szív vígabb dobogása erőt jelent, amiből küzdelmes időkben tartalékot gyűjt az óvatos, az előrelátó, hogy a még reá váró küzdelmeket könnyebben tudja elviselni. De a lélek nemcsak zajos mulatozások között derülhet föl. Milyen sekélyes az a lélek, amelyiket csak a tánc, a mulatozás tudja földeríteni? Milyen sekélyes az a lélek, amelyik nem tudja megtalálni, vagy nem képes beérni azzal az örömmel, amit az otthon együttérző melege jelent. Örvendezetek egymásnak meghitt otthonaitokban az ideit komor farsangon, s gondoljatok megrendült lélekkel azokra a milliókra, akik agyuntűben, aknamezők fölött, dermesztő hidegben didegve otthonaiktól távol nem farsangolhattak az ideit. És tekintetek egymásra: apa, anya és gyermekek s a távoli világok küzdői fölött érzett aggodástokat valami belső forrásból melegíti át. Ti együtt vagytok. A kis család. Egymást üleli át a lelketek s így farsangoltok. S ebben a lélekölésben jobban felderülhettek, mint bármilyen zajos mulatság forgatagában. De keressétek a lelketek felderülését Isten közelében is, a reményben, hogy lesz még békevilág, amikor a nagybögő és a nagydob nem emlékeztet az ágyukra s a klarinétok sikoltása, a halálba marsolók sikoltásaira. Ebből a hitből fakadt boldog mosolyotok derűjében olvad fel talán a világ hitelenségbe dermedése s jön el egy termékeny munkálkodásban, békés egyetértésben kiteljesedő békekorszak.

(h. ö.)

Hitler birodalmi vezér ünnepi beszédet tartott a nemzeti szociálizmus uralomrajutásának hétéves évfordulója alkalmából

Kiemelte a hétéves fejlődés fokozódó eseményeit.

A nemzeti szociálizmus uralomrajutásának évfordulója alkalmából kedden este 8 órakor a berlini Sport-palotában nagyszabású népgyűlés volt. A népgyűlést az összes német rádiókon kívül a cseh, a szlovák, az olasz, a magyar, a svéd és az amerikai rádióállomások is közvetítették s aztán éjfélkor a Hitler beszédét angol, francia, olasz, spanyol, holland, svéd, román, magyar, szerb-horvát, görög, török, arab, perzsa és afrikai (bur) nyelven is leadták.

A népgyűlést dr. Göbbels miniszter nyitotta meg, mint a berlini körzet vezetője. Han-

goztatta, hogy a nyugati plutokráciák hazugság-hadjárata teljesen céljukat tévesztik: a német nép és vezére közötti kapcsolat ma erősebb, mint bármikor. A német nép hideg megvetéssel utasítja vissza London és Párizs ama kísérleteit, amelyek éket akarnak verni a német nép és az ő vezére között. Annál nagyobb hállával és köszönettel sorakozik vezére köré.

Dr. Göbbels megnyitója után Hitler birodalmi vezér és kancellár mondta el nagyszabású beszédét.

Hitler beszél.

A demokrata békejelszavak hamisaknak bizonyultak

— Hét esztendő, — mondotta Hitler kancellár, — rövid idő, alig egy másodperc egy nép életében. És mégis ha visszatekintünk arra a 7 esztendőre, amely a nemzeti szociálizmus uralomrajutása óta eltelt, azt kell mondanunk, hogy ez a rövid idő is tele van a legnagyobb szabású élményekkel: ehhez a 7 esztendőhöz fűződik a nagy német nép újbólvaló feltámadása.

— A nagy nemzeti feltámadást megelőző időszakban is, akárcsak ma nyugat fölül, egy varázsszót susogtak a német nép fülébe: a demokrata eszmény varázsszavát. Hogy mi ez a maga valóságában, már 1918-ban megismertük és 15 éven át élvezte a német nép ennek a bűbájos jelszónak áldásait. Anglia akkor is egészen eszményi háborús célokról beszélt: új igazságos európai államrend megszervezéséről, leszerelésről, szabad kereskedelemről, a kultúra és a vallás felvirágoztatásáról. És ma újból halljuk ezeket a bűbájos jelszavakat. Hogy 1918-ban mi lett ezekből a jelszavakból, nagyon jól tudjuk. Az új európai elrendezés címen a szó szoros értelmében felszántották egész Európát. Olyan országokat, amelyeknek életképességét évszázadok igazolták, eltűntették Európa térképéről, vagy megcsontították, e mellett a népek millióit tévén a szó szoros értelmében jogtalanokká.

— Hogy ez az új és igazságosabb Európa

annál jobban felvirágozzék, egy intézményt is szerveztek, amely nagyszerűen értett egy dologhoz: hogyan kell a dolgok lényegét és az igazságot kibeszélésekkel eltüntetni. Hogy e mellett a leszerelésből a szabad kereskedelmből mi lett, jól tudjuk. A legyőzötteket leszerelték, a győztesek annál jobban felfegyverkeztek. Szabad kereskedelem helyett jöttek az elviselhetetlen hadikárpótlás fizetések, amelyek a rabzsolgaság legalsóbb mintájára súlyosították alá kultur-népeket. Végeredményben azonban győztesnek és legyőzöttnek egyaránt gazdasági válságot okoztak. Kulturáról is kevés szó esett már akkor, a világháború befejeztével. És még kevesebb szó esett a vallásról és annak felvirágoztatásáról. Az egyedüli szentírás a versaillesi szerződés volt a maga 448 §-ával...

— A demokrácia bűbájos jelszavával akkor sikerült Angliának és Franciaországnak megteremtienie a demokratikus Németországot, egészen az ő képükre és hasonlatosságukra. És mégis hogyan bántak ezzel a demokratikus Németországgal is! Egy akkor csaknem 60 millió hatalmas nép a szó szoros értelmében elvesztette hitét és önbizalmát. Pedig hogyan tudott kérni, hogyan tudott koldulni ez a demokratikus Németország! A rideg válasz a kért szóra rendesen az volt: egy nagy baja van csak Európának, hogy 20 millióval több német él területén, mint amennyire szükség volna.

A meglátások visszahatása.

Megindul a nemzeti szociálista mozgalom: Segíts magadon, Isten is megsegít. Németország felfegyverkezése

Hitler így folytatta:

— Ebben a szörnyű lelki megaláztatásban indult el hódító útjára a nemzeti szociálista

mozgalom. Mi volt az alap gondolata? Ez: Ne higj senkinek, ne várj senkitől, ne koldulj, ne alázd meg magad, hanem segits magadon és

...ndön át mindig, úgy tünteti föl magát, ő a kisebb népek szabadságáért, a kultúra, a vallásért ragadott fegyvert. Hogy mind a szolgálatáért a jó Isten őket csak úgy keesen megáldotta 40 millió négyzetkilométerrel, az egészen természetes. Hogy mégén is Anglia csak úgy mellékesen, a szmei célokért folytatott küzdelme júliusától zsebrevágta a német gyarmatokat, az egészen természetes. Legalább is az angolok egészen természetesnek találják. Én viszont azt gondolom, ha ma az öreg Chamberlain ismét a nána alá veszi a bibliát és undorító szemforgatással a szabadság, a kultúra, a vallás védelméről beszél, ez legalább is olyan komikusan hat, mintha valaki azt mondaná, hogy az ördög a tisztítófürdőben szenvedő lelkekért imádkozik.

— Anglia államférfiai egyet felejtenek el: azt, hogy minden nép csak egyszer égeti meg nagyon az ujját, másodsor már nem igen. Így a német nép felé is most már hiába susogják a bűbajos demokrata jelszavakat.

— Chamberlain álszenteskedésénél sokkal becsületesebb még az öreg Churchill, az angol admirális első lordja. Ez legalább nyíltan és becsületesen megmondja, amit Chamberlain elhallgatva gondol, hogy t. i. Angliának mi most is a háborús célja. Nem hímez-hámoz, hanem kimondja: célunk Németország szétdarabolása, mert 80 millió német egy tömbben, egy államban elviselhetetlen Anglia számára. Ugyanílyen nyíltsággal fogalmazták meg újabbon Franciaország háborús céljait is egyes tábornokokai. Ez legalább nyílt beszéd, így jobban meg fogjuk érteni egymást.

aláhullott véletlen szerencse volt, hanem kitarító munka eredménye. Azóta is egy államszervezet s egy társadalmi szervezet alakult ki, mely a munkafrontot, a hadsereget, a tengerészetet, a mezőgazdaság és ipar termelő egységét alkotta meg s mindez senki segítségével, mind a magunk erejéből. Ezt az egységet éppen azért, mert mindenki átélte annak létrehozatalát, sohasem lehet szétzilálni. A lecke, amit a demokráciák csábítása miatt a múltban

A nagy küzdelem második korszaka. — Churchill bombaharcot akar. — Németország az elmúlt öt hónap alatt jobban felkészült, mint az előző hét év egész folyamán

Hitler kancellár a továbbiakban következőket mondotta:

— Most következik a nagy küzdelem második időszaka. Churchill ur már megbízottai útján kifejezésre juttatta azt az óhaját, hogy végre elkezdődjék már a harc a bombákkal. Ez a harc természetesen nem állhat meg asszonyok és gyermekek előtt sem. Hiszen az egész blokk-háboru maga is asszonyok és gyermekek elleni harc. A bur-háboru is asszonyok és gyermekek elleni harc volt. Miért harcolna hát Anglia most másként? Mi erre fel is készülünk.

— Hogy Anglia és Franciaország mit csináltak az első 5 háborús hónap folyamán, azt mi egész pontosan tudjuk. De hogy Németország mit csinált ezalatt az 5 hónap alatt, arról Chamberlainnak és Daladier-nak halvány fogalma sincs. Megnyugtathatom őket, hogy mind az, amit 7 esztendőn át műveltünk az ország felszerelése és felfegyverzése érdekében, egyszerűen elhalványul amellelt, amit az utolsó 5 hónap alatt hajtottunk végre.

Ha az angol sajtó ennek dacára azzal vigasztalja magát és olvasóit, hogy Németországnak már csak 3 tengeralattjárója van és hogy én tele vagyok gondtal és bánattal, mert nem sikerül megfelelő ütemben a tengeralattjárók

kaptunk, örökre megtanított minket.

— Németország egész 80 milliós tömegében öntudatosá vált s mikor a maga életterére további bizonyosságát akarja, ezt Angliával és Franciaországgal is békében akarta. Mi nem érziünk gyűlöletet a francia vagy angol nép ellen, de ott vannak az uszítók, akik a gyűlöletkeltést rendszeresen üzik minden ellen, ami Németország életakarátát és néptársadalmának összetartását jelenti. A népelet természetes növevése és a gyűlöletkeltés között csak az utóbbira várhat a végzet. Mikor 1939-ben Németország nyugatra véglegesnek tudta határait, kelet felé is e határkérdést békében és végleges megegyezéssel rendezni akarta, Lengyelország ezt nem akarta. Ő angol uszításra csak a háborút akarta: nos, megkapta. És Anglia is meg fogja kapni.

Politikai és katonai előkészítés a továbbiakra

Hitler a mai küzdelem megalapozásáról szólott a következőkben:

— A nagy probléma megoldásának megvannak a maga szakaszai. Az első rész politikai tevékenységből állott. Ennek alapvetése az, hogy Németország évek óta közös politikát folytatott Olaszországgal s ez az együttműködés ma sem változott. A két ország politikáját ma is ugyanaz a két ember vezeti. A további tevékenység az volt, hogy kelet felé kiküszöböltük a háboru lehetőségét. Anglia általános háborút akart s ezért be akarta vonni Oroszországot a Németország mögötti bekerítő stratégia szolgálatába. Chamberlain évégett tárgyalta és alkudozott az istentelen Stalinnal, akinek a velünk való megegyezését most a szemünkre hányja. Nos, én csak azt tettem, amivel Chamberlain kísérletezett, csak hogy nem háboruszerzés végett, hanem a keleti háboru kiküszöbölésére. Milyen lesz a jövő fejlődés Oroszországgal? A két szomszédnép között háboru összetűzés nem lesz s ennek meglesznek a békés fejlődés irányában ható további lehetőségei. A német-orosz egyezmény létrehozatalával mindenestre megtörtént a politikai előkészítés, hogy Németország hátába ne kerülhessenek. Következett az a katonai elintézés, hogy Lengyelország 18 nap alatt katonailag teljesen megsemmisült, lekerült Európa térképéről, habár angol és francia garancia biztatta is őt ellenünk. Ezzel Németország létrehozta a maga hátában a teljes biztonságot. Ezzel befejeződött a mai nagy küzdelem első korszaka.

utánpótlása — figyelmeztetem Chamberlain és Churchill urakat, legyenek óberem, nehogy túlságos meglepetések ériék őket s kénytelenek legyenek majd valami új elméletet kitalálni: A tengeralattjáró feltámadásának elméletét.

A makkabeusi harc és válasz Daladiernak

— Az utolsó igaz harc, amit az angolok megvíváltak, a bibliai makkabeusi háboru volt. Azóta sok idő eltelt, a harci technika nagyot fejlődött, ezzel jó lesz számotvetni ködös Albionban.

— Daladier francia miniszterelnök is álomképet kerget, ha azt gondolja, hogy Németországban tulajdonképpen már meg is indult a bomlási folyamat és Ausztria keresi a maga külön útját. Rövidesen talán a saját bőrén fogja megtapasztalni Daladier ur az osztrák csapatok hűségét a nagy német népközösséghez.

A mi generációnk sorsa — fejezte be beszédét Hitler kancellár — munka, gond, fáradság, harc. Ne zugalódjunk ezért, sőt legyünk hálásak mindezekért az isteni Gondviselésnek. Ez a munka gond, fáradság és harc meg fogja hozni a gyümölcsét — a német nép élni fog és győzni fog.

...deket 1938-ban meg...
...zdasági tervet. 1938-ban
...omba Ausztria és a szudéta-
... megkezdték a birodalom vé-
...dekezését azok ellen, akik időközben levelették
... az álarcot.

— Mindez, természetesen, nem tetszhetett Angliának és szövetségeseinek, nem tudták elviselni, hogy egy nép újból önmagára talált és munkája, tettereje és tehetsége szerinti helyet kér magának a nap alatt. S ekkor kezdődött újból Anglia jól ismert, álnok politikája, amely a múlt év szeptemberi hadüzenethez s ezzel a mai háborúhoz vezetett.

Chamberlain másról beszél és Churchill őszinte

— A jelenlegi küzdelemben — folytatta Hitler, — Anglia ugyanazokat a bűvös bájos szavakat hangoztatja, mint 1914-ben és 300 esztendő folyamán mindig, amidőn önző céljaiért háborúba kezdett, Anglia most is, mint 300

Birtokban levők a kisémmizettek ellen. A 46 millió angolnak 40 millió négyzetkilométer területe van, a 40 millió franciának 9 millió négyzetkilométer, a 80 millió németnek csak hatszáz ezer négyzetkilométer

— Vagyis — mondotta a birodalmi vezér, — a mai háboru lényege tulajdonképpen itt van: Az európai láthatáron fiatal, tetterős népek jelentek meg, amelyek követelik az élethez való jussukat, amiről viszont a birtokban levők tudni sem akarnak. Ugyanaz a jelenség ez a népek életében, mint amit oly gyakran tapasztalunk a társadalmi osztályok életében: a kisémmizettek, nincstelenség követelik a magukét s viszont azok, akik bővelkednek mindenben, mereven elzárkóznak és egészen természetesnek találják, hogy akinek van, van, akinek nincs, annak nincs. Ezért ellenezték a nyugati demokráciák mindig Németország és Olaszország állami kialakulását és ezért szeretnék ezt a két államot ismét eredeti alkotó részeire felbontani. Olyan Németország az ő eszményképük, ahol legalább 300—400 apró kis országocskák és uralkodó él, vagyis 1648-iki weszfáliai szerződés Németországa. Németország csak adjon a világnak minél több gondolkodót, tudóst, bölcselőt és költőt, de követeljen a maga számára minél kevesebbet a föld javából a világ életteréből. Hiszen a költőnek és tudósnak kevesebb élelmiszer szükséges, mint az egyéb munkásnak. A 46 millió angolnak 40 millió négyzetkilométer területe van, az alig 40 millió franciának pedig több mint 9 millió. Ezzel szemben a 80 millió németnek alig 600.000 négyzetkilométer területen kell megélnie. Inne, ez a nagy probléma, ez a mostani háboru lényege és ezt a kérdést meg kell oldani. A nemzeti szociálista Németország meg is fogja oldani éppen úgy, mint ahogy az országban belül minden szociális kérdést megoldott.

— Tuloldalal a 80 milliónyi német egységet akarják atomokra szétzilálni, hogy a problémát megoldják. Ezzel eltűnnék a követelő nagy néptömeg. Ez a cél, amit Anglia és Franciaország kitűzött. Válaszunk erre az, hogy az 1933-iki nemzeti szociálista uralomra jutás még nem volt győzelem. Az is, amíg idáig jutottunk sok aláhullás és felemelkedés között ment végbe. A mozgalmat csak egy maroknyi ember követte, abból lett az első millió s ez az első millió hozta a másodikat, harmadikat és a többi. A hatalomra jutás nem

A pápa rádiószózatot intéz az új-zélandi eucharisztikus gyüleléshez

Vatikánvárosból jelentik: XII. Pius pápa csütörtök délelőtt 10 órakor az új-zélandi Wellingtonban tartandó nemzeti eucharisztikus kongresszushoz rádiószózatot intéz.

A chişinău-i közigazgatási és gazdasági értekezlet

Bucureştiából jelentik hivatalosan: Tătărescu miniszterelnök szombaton Chişinăuban elnökölt a második közigazgatási és gazdasági értekezleten, amelyek egész sorozatának magatartását határozta el a kormány.

Az első, Kolozsváron tartott értekezlet után egy héttel — amely idő alatt Erdély és Bánság számos különleges problémáját oldották meg, — a kormány tudomást szerzett azokról a szükségletekről, amelyek Bessarábia lakosságának életét súlyosítják, hogy az azonnali orvosi és intézkedéseivel siessen ennek a tartománynak a megsegítésére is.

Az eredmények meg fogják mutatni, hogy helyes volt a kormányelnök elgondolása, mikor elhatározta, hogy a helyszínen fogja tanulmányozni az ország egyes tartományainak viszonyait. A kormány nem sajnálja a fáradságot, hogy hetenként egyszer elutazzék a fővárosból és egy teljes napot szenteljen annak, hogy a lakosság körében, a nép hivatott képviselőinek társaságában tájékozódjék.

Természetes, hogy tekintettel Bessarábiának földrajzi fekvésére, talajviszonyaira és tekintettel arra, hogy ennek a tartománynak a lakossága a legjobban érezte a sors mostohaágát, Chişinăuban egészen új problémák vetődtek fel.

A kormány minden tagja szeretettel tanulmányozta a helyzetet és nagy igyekezettel munkálkodik azon, hogy a tapasztalatok alapján minden lehető elkövessen az eléje tárult feladatok megoldására. Ezek tanulmányozására és a szükséges intézkedések megtételére ismét egy hét áll rendelkezésre a következő értekezletig, éppugy mint a kolozsvári értekezlet után. Bessarábia népe bizalommal néz a kormány jóakaratainak további megnyilatkozásai elé.

A legújabb helyzet alakulások Japán, Oroszország és Amerika között

Megszakadtak a japán-orosz határ-megállapító tárgyalások. Amerikában korlátozni akarják a Japánnal való kereskedelmet. Egy milliárd és 300 millió az amerikai flottafejlesztésre

Tokióból jelentik: A japán külügyi hivatal úgy tájékoztatta a sajtó képviselőit, hogy a japán-orosz határ-megállapító tárgyalások egyelőre megszakadtak. A Mandzsukuo és Kulsü-Mongolia közötti határ tekintetében előterjesztett térképek alapján ugyanis nem sikerült megegyezni az alapvető kérdésekben.

Washingtonból jelentik: Anglia washingtoni nagykövete kedden három órás megbeszélést folytatott Hull külügyminiszterrel.

Az amerikai szenátus külügyi bizottsága pénteken foglalkozik a japán-amerikai viszony kérdésével. Lehetségesnek tartják, hogy Hull az ülésen nyilatkozatot tesz. Pittman szenátor, a külügyi bizottság elnöke kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy meggyőződése szerint korlátozni kell a Japánnal való kereskedelmet. Erre azért van szükség, hogy Japánt engedékenységre bírják más államok kínai érdekei tekintetében.

Washingtonból jelentik: Az amerikai képviselőház tengerészeti bizottsága elhatározta, hogy a kongresszusnak azt ajánlja, szavazzon meg egy milliárd 300 millió hitelt flottafejlesztési célokra.

Uj orosz főparancsnok a finn harctéren

Budjenni tábornok általános támadásra adott parancsot. Borzalmas képek a dél-finnországi légi támadásokról

Párizsból jelentik: Az északi fronton felvonult szovjet haderő főparancsnokságát Budjenni tábornok vette át és az arcvonal egész szélességében támadásra adott parancsot.

Helsinkiből jelentik: Finn részről borzalmas képek festenek a legutóbbi délfinnországi légitámadásról. A szovjet bombák 75 embert megöltek, 150-et megsebesítettek. Az áldozatok nagyrésze a polgári lakosság — asszonyok és gyermekek — köréből kerültek ki.

Megállapítja a finn jelentés, hogy a szovjet légi haderő a háború kezdete óta 300 repülőgépet veszített.

Észak-Finnországban szünet, a Mannerheim-vonalnál tüzérségi harc, a Ladoga-tónál végéhez közeledik a csata.

Párizsból jelentik: A Havas francia hírszolgálati iroda a finnországi harctérről a következőket jelenti:

Finnországnak közvetlen az arcvonal előtti

szakaszán, a Ladoga-tótól északra alig volt haditevékenység. Észak-Finnországban némi szünet állott be a harcokban. A Mannerheim-vonal mentén csupán tüzérségi tevékenység volt. A Ladoga-tótól északkeletre jó ideje folyó csata a végéhez közeledik. A Koirinoránál körülrzárt szovjet csapat még erős ellenállást fejt ki. A finnek mélyen behatoltak az oroszok állásaiba és megzavarták azok jól megszervezett ellenállását.

A Franciaországban alakuló hadsereg Finnországba megy, hogy az oroszok ellen harcoljon.

Londonból jelentik: Egyre erősebben tartja magát a hír, hogy nagyobb lengyel hadsereg, mely most van kiképzés alatt Franciaországban, Finnországba megy, hogy harcoljon az oroszok ellen. A kezdeményezés francia részről történt s azt úgy a lengyel, mint az angol kormány részéről helyesléssel fogadták.

Cvetkovics miniszterelnök kijelentéseket tett a jugoszláviai magyar kisebbség megértőbb kezeléseiről

Magyar alosztályt engednek a kormánypartban. Megszüntetik a földvásárlás nehézségeit és a névelemzést

Belgrádból jelentik: Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök kedden Ujvidéken fogadta a jugoszláviai magyarság kiküldöttjeit. A küldöttséget Várady Imre volt szenátor vezette a jugoszláv külügyminiszter elé. Reszletesen ismertette a Duna-bánsági magyarság helyzetét s a politikai együttműködésre és gazdasági, valamint kulturális kívánságainak teljesítésére irányuló óhaját.

Cvetkovics figyelmesen végighallgatta Várady Imre fejtegetéseit, majd válaszolt rá. Kijelentette, hogy mindig szívesen látta Magyarország és Jugoszlávia közeledését, melynek — szerinte — a kisebbségek is előmozdítói lehetnek. A kisebbségek politikai helyzetével kapcsolatban Cvetkovics hangoztatta, hogy ha külön párt alakítása nem is jöhet szóba, a kormányparton belül megadja a lehetőséget a külön magyar tagozat felállítására. Biztosítja a szabad érintkezést a magyar vezetők és a magyar nép között és engedélyezni fogja népgyűlések megtartását is. Cvetkovics azt is megígérte, hogy megszüntetik a névelemző rendszert. A jövőben — úgymond — a szülők véleményét veszik mértékadónak. Az ingatlanforgalom korlátozását ugyanazon község lakói között felfüggesztik. A miniszterelnök a magyar tanerők helyzetének javulását is kilátásba helyezte. Végül kijelentette, hogy a magyarság vezetői közül személyre való tekintet nélkül azokat részesíti előnyben, akik valóban élvezik a nép bizalmát.

Olaszország és Németország teljes gazdasági elrendeződést keres Jugoszláviával

Rómából jelentik: Olaszországba szerdán jugoszláv vegyes bizottság indult. A bizottság olasz vezetőkkel a Jugoszláviába irányuló nyersanyagok és félkész anyagok, különösen a pamut szállításáról folytat tárgyalást.

Belgrádból jelentik: A Magyar Távírtati Iroda jelentése szerint az állandó jugoszláv-

Magyar népkisebbségi körökben a nyilatkozat után az az elgondolás alakult ki, hogy a most következő hetekben az egész vajdaságban gyűléseket tartanak a magyarlakta községekben, február 11-én pedig beszámolnak az elért eredményről a kormánypart főbizottságának belgrádi ülésén.

A török küldöttség elutazott a Balkán-értekezletre. Olasz-magyar-jugoszláv-bolgár együttműködés kezdődik.

Ankarából jelentik: Saracoglu török külügyminiszter és a török delegáció kedd este elindult Ankarából. A török küldöttség szerdán este istanbulból utazik Belgrádba. A küldöttséget több török újságíró is elkíséri.

Belgrádból jelentik: Rómából kedden este olyan hírek érkeztek Belgrádba, hogy olasz körök lehetségesnek tartják, hogy a balkáni értekezlet után Róma, Budapest, Belgrád és Szófia között szorosabb együttműködés valósul meg. Ez államok között minden vitás kérdést elintéztek.

Magyar-görög légiforgalmi egyezmény.

Budapestről jelentik: A magyar-görög légiforgalmi egyezményt és légivonal-megállapodást Athénben megkötötték. A magyar küldöttség Athénből Szófiába utazott, hogy a légivonal tekintetében megállapodásra jusson, miután a magyar-bolgár légiegyezményt már korábban megkötötték.

német gazdasági bizottság, mely évente kétszer, tavasszal és ősszel szokott összeülni, idén már február közepe táján tanácskozást tart. Ennek oka az, hogy a cseh-morva védnökséget április elsején vámügyi téren egyesítik a birodalommal és ezzel a külön kontingens- és kliring-elszámolás is megszűnik.

Beiktatták hivatalába Gheron Netta petróleum-főkormánybiztost

C. Angheliescu nemzetgazdasági miniszter hangsúlyozta az intézmény fontosságát és közölte, hogy gabonakiviteli és fémkormánybiztosságot is létesítenek

Bucurestiből jelentik: Tegnap délelőtt iktatták be hivatalába Gheron Netta professzort, a petróleum főkormánybiztost.

C. Angheliescu nemzetgazdasági miniszter beszédét mondott és vázolta az újonnan létesített szervezet működését a petróleumtermelés ellenőrzésében. Hangsúlyozta, hogy kezdetben a petróleumkormánybiztosság szerepét nem értékelték meg sem a petróleumtársaságok, sem más körök. Közölte, hogy egy gabonakiviteli kormánybiztosságot és egy fémkormánybiztosságot is létesítenek.

Az az eszme vezet minket, — mondotta, — hogy kötelességünk megvédenünk országunknak, mint semleges államnak helyzetét, úgy, amint azt politikai szempontból megállapítottuk. Romániának teljes hatalma van az ország termelése fölött, javainak forgalma, szétosztása és azon lehetőségek fölött, amelyekkel rendelkeznie kell a többi államokkal való forgalmában. A semlegességünket minden nehézség ellenére meg kell védenünk. A hadviselőknak meg kell érteniük, hogy ezeket az intézkedéseket az állam érdekében kell meghoznunk és nem mások érdekében. Nagy megrökönyvéssel láttuk, hogy milyen igazságtalanul tárgyalják ezt a rendkívüli fontosságú problémát. Ha Románia nem védte volna határait, vádak hangzóttak volna el ellenünk. Most, amikor éppen határai védelmére tesz intézkedéseket, ismét vádolják.

A román petróleumkivitel az ország kivitelének hatvanöt százalékát teszi ki. Eppen ezért a kormánynak intézkedéseket kell tennie, hogy biztosítsa a belső szükséglet kielégítését és a hadsereg szükségleteit. A kormány kötelessége, hogy hangsúlyozza az ország tekintélyét az ország termelése fölött és a petróleumtársaságoknak szem előtt kell tartaniuk az ország érdekeit és nagy többségükben ezt meg is teszik. A teendő intézkedéseket nyugodtan kell alkalmazni, hogy jó eredményük lehessen. Ha bizonytalan helyzetet teremtenek, úgy hiszik a petróleumterület tulajdonosok, hogyha valamilyen veszedelem jönne, nem tennék-e meg a védelmi intézkedéseket? Hihetik ezt mások is? Ahelyett, hogy egy nyugodt intézmény keretében működne, a katonai parancsnokság intézkedései alatt kellene esetleg cselekednünk, amelynek máról holnapra kötelessége volna, hogy rendet teremtsen. Miért jussunk a petróleum kérdésben ilyen körülmények közé. Ha az országot védelmezzük, a petróleumot is védjük és el vagyunk határozva, hogy kellő időben elhárítunk minden nehézséget.

A miniszter ezután mellátta Gheron Netta professzor személyiségét s hangsúlyozta, hogy a kormánybiztosság az érdekeltekkel fog együttműködni, de a kormánybiztosság hatásköre jelentékeny.

Ezután Gheron Netta professzor beszélt és vázolta terveit. Hangsúlyozta, hogy a jelenlegi termelési módszerek megjavítására fog törekedni, hogy csökkentse a visszamaradó nyersolajmennyiséget. Fokozni fogják a még feltáratlan területek kiaknázását, a földgázak ipari felhasználását. Végül tökéletesítik a termékek értékesítését és biztosítják a helyi földi fogyasztás fedezését. Majd Zanceacu a petróleumtársaságok nevében beszélt és kifejezte azt a meggyőződését, hogy az új intézmény csak előnyére fog válni a petróleumiparnak.

Erdélyi kérdések

Bucurestiből jelentik hivatalosan: A kolozsvári miniszteri értekezlet a legalkalmasabb módszert vezette be a helyi kérdések megoldására. A miniszterelnök és a többi miniszterek

tíz órán át nagy türelemmel és figyelemmel hallgatták a közérdekek legilletékesebb képviselőinek szájából a különböző erdélyi vidékek bajairól és kívánalmairól szóló beszámolókat. Nem volt szükség se végtelen emlékiratokra, se böles elméletekre az általános szükségletek feltárásiánál. A kormány rövid és világos előterjesztésekből szerzett azokról tudomást s egyes esetekben az orvoslást célzó intézkedések azonnal meg is történtek. Más kérdések pedig, amelyek nagyobb tanulmányozást igényelnek, — mint Tatarescu miniszterelnök kijelentette, — a legközelebbi minisztertanácson fognak elintéződni.

Ez a módszer mély benyomást tett Erdély lakosságára. A fölösleges beszéd nélkül való cselekvés akarata szembeálló módon nyilatkozott meg. Beigazolást nyert, hogy az Erdély bajai és fényleges helyzete iránti érdeklődés az állam elsőrendű feladatai közé tartozik. A legilletékesebb embereket hívták össze Kolozsvár-

„Köszönöm a medve nevében...”

Csikszereda, január hó.

A Vadnyugat ősi bennszülöttjeinek titkos híradására emlékeztető monoton, tamtam hangok hatolnak fel hozzám emeleti lakásom ablakán át az utcáról. A fahangok dübörgése egészen szokatlanul ismétlődik hol közelebb, hol távolabb. Nem hagy nyugodtan. Abba hagyom a munkát és kíváncsián kitenkintek az ablakon.

Három, fekete báránnyal kucsmás, bocskoros, torzonborz cigány járja az utca két sorát. Egyik kezükben kovácsolt erős vasláncot tartanak, melynek végében vaspántos szájkosárral, orrkarikával megkínzott hatalmas barna medve szomorkodik. Másik kezükben husángnak is beillő nagy dorong, hegyes, szúrós vesszővel az alsó végén. Hónuk alatt nagy lyukakkal ellátott ócska rosta van.

A különös „társaság”-ról nem nehéz megállapítani, hogy medvetáncoltató karaván érkezett a városba. Meglehetősen érdeklődést keltenek a lakosság körében, amely azt hitte eddig, hogy ez az embertelen vásári produkció már kiveszett a mai modern világban, amikor sok tekintetben nagyobb gondot fordítanak az állatok védelmére, mint az emberére.

Félelemmel vegyes kíváncsisággal nagy gyermekesereg képezi a medvetáncoltatók kíséretét. Üzletek, kapubejáratok előtt megállnak a medvetáncoltatók és akkor szerepet cserél a bot és a rosta: előbbi kerül most a hónalj alá, utóbbi pedig a kézbe és felhangzik az egyhangú, dobpergészerű hangzavar, melynek ütemes, kintzó zöreijére kétlábra kénytelenedik a hatalmas állat és táncot tapos idétlen mancsaival, néha-néha fájdalmas bögést hallatva, már amennyire tudja nyitni a száját. Ha nem engedelmeshedik azonnal a dobolásra, durván rándul az orrába fűzött vaskarika, szúró fájdalmat okozva lendül a kézben a szöges husáng.

Sikong a gyermekesereg, emberek szána-közna állanak meg egy pillanatra és megvető pillantással végigmérik az állatkinzó medvetáncoltatókat s továbbisietnek, mint

* A bélben keletkező mérgek által okozott rosszulleteknél egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz, gyors és alapos belkiürítő hatásánál fogva, gyakran a legjobb szolgálatot teszi. Kérdezze meg orvosát.

ra, hogy ismertessék a helyzetet a legteljesebb igazság megvilágításában.

Es kiderült, hogy azok a híres erdélyi problémák sem nem súlyosak, sem pedig nem zavaróak. Csak természetes helyi bajok és szükségletek, amelyek részint a mindennapi élet jelenségeivel kapcsolatosak, részint általános jellegű tünetekre vezethetők vissza, részint pedig teljesen függetlenek a nemzet akaratától és a kormány tevékenységétől. A legtöbb szervezés kérdése és közigazgatási úton könnyen megoldható. A legnyomatékosabban a falvaknak szövetkezeti úton való élelmezése kérdését terjesztették elő az illetékesek. Ennek azonban tulajdonképpen nincs is ma már probléma jellege, mert a kormány rég intézkedéseket hozott, hogy az elsőrendű fontosságú cikkek egész sorozata könnyen és olcsó áron jusson el a falusiakhoz.

A kolozsvári értekezlet főjelentősége azonban egészen másban keresendő. Ezen az értekezleten megnyilatkozott az a hazafias feyelmeztetés, amellyel Erdély a trón és a kormány köré tömörül és elemi erővel mutatkozott meg a felismerés, hogy az állam léte előbbrevaló a kis és mulandó helyi bosszuságoknál.

akiknek nincs semmi közük az egész látrányossághoz.

— Élelmiszert, kenyeret, pénzt kérek a medve részére. — kiáltja éktelen dobolás között a medvetáncoltató. Sokan nem is értik, de a feljűk nyujtott rosta mindent megmagyaráz. És csörren az aprópénz, de kenyér az szűken.

Magas, előkelő megjelenésű bundás ur áll meg a járda szélén. Szemében harag és felháborodás szikrázik. Láthatólag sajnálja a három megkínzott medvét.

— Hagyjátok abba a dobolást! Jöjjetek utánam azonnal és igazoljátok magotokat! — sivit a hirtelen csöndben románul a parancs.

Rendőr kerül elő a sarokról. Feszesen szalutál.

— Igenis, elnök ur! Na, emberek előre.

Az előbbi gyermekesivaj elcsendesül s a szomorú menet megindul a törvényszék felé. Az udvarra terelik be az embereket és állatokat. A törvényszéki elnök nem találja rendben az iratokat. Az állatvédő egyesület elnöki minőségében is nyomban intézkedik.

— A három medvét a törvény nevében elkoboztattam nyilvánítom. Elrendelem, hogy adják át őket azonnal a Vadásztársaságnak, mely köteles gondoskodni arról, hogy a további állatkinzás megszűnjék. Rendőr! Adja át az embereket és medvéket a Vadásztársulatnak s az elismervényt terjessze be hozzám.

A három medvetáncoltató cigányizáló könyörgése hiábavaló volt. A rendőr előtt megegyeztetve felvonult a különös menet az utcán a Vadásztársulat elnökének lakása elé.

Az egyik péhüzlet előtt utoljára még kinyújtotta az ütött-kopott rostát az öregebb cigány.

— Egy kis kenyeret a medvének!

A jószívű pékmester jódarab barna kenyeret hajított a rostába.

— Köszönöm, a medve nevében, — mondotta az öreg cigány s rövid távolság után ő harapott be, mihén a kenyérbe.

Albert István.

Hét felfegyverzett angol kereskedelmi hajó elsüllyesztése az Északi-tengeren

Egy kilencezer és egy hatezer tonnájú is volt a hajók között. Angol jelentés szerint husz német repülő vett részt a támadásban

Berlinből jelentik: A Német Távírási Iroda jelentése szerint a német repülők kedden is felderítő repülést végeztek az Északi-tengeren és az angol partok felett, az Orkney-szigetektől a Themze torkolatáig. A keddi út során ismét elsüllyesztettek hét felfegyverzett kereskedelmi hajót. Egy másik hajót erősen, többet könnyebben megrongáltak. Ezenkívül elsüllyesztettek két angol jelzőhajót is. Noha valamennyi hajóról hevesen tüzeltek a német repülőgépekre és több ellenséges vadászrepülőgép is megjelent, csak egy német repülőgép nem tért vissza kiindulási helyére.

Amsterdamból jelentik: Az itteni lapok az Északi-tengeren elsüllyesztett angol kereskedelmi hajók neveit is közlik. Egy kilencezer, egy 6 ezer és egy 4 ezer tonnájú is van közöttük, a többi átlag 2 ezer tonna terjedelmű.

Párizsból jelentik: A Havas londoni jelentése szerint a keddi légítámadásban husz német repülőgép vett részt.

Heves tüzérségi harc a Saartól nyugatra.

Párizsból jelentik: A keddi esti francia hadijelentés szerint a Saartól nyugatra az érintkezésben lévő csapatok harci tevékenységét folytatták. Ezen a szakaszon egész nap heves tüzérségi tűz volt.

A párizsi román nagykövét Daladier miniszterelnöknél.

Párizsból jelentik: Franasovici párizsi román nagykövét kedden kihallgatáson jelent meg Daladier miniszterelnöknél.

Stanley hadügyminiszter az alsóházban az angolokra kedvező jelentést tett a kereskedelmi háború újabb eredményéről.

Londonból jelentik: Az alsóház keddi délutáni ülésén Stanley hadügyminiszter bejelentette, hogy a Ház szerdai ülésén ismertetik az eddigi veszteség-listát. A tengeri háborút illetően Stanley bejelentette, hogy az elmúlt héten Anglia összesen 1523 tonna hajóteret, Franciaország 6588 tonna, a semleges államok pedig 20 ezer 990 tonna hajóteret veszítettek. A szövetséges hajók 21 hajót, összesen 89 ezer tonna hajóteret fogtak el és három gőzöst süllyesztettek el, 14 ezer 37 tonnával. Ezek: A Karl Fritzen, az Olinda és az Inn. Az ellenségeskedés megkezdésétől a németek 23 gőzöst, összesen 139 ezer 23 tonnatartalommal maguk süllyesztettek el. A németek eddig kereskedelmi hajóik 5 százalékát veszítették el.

Stanley ezután cáfolta a német rádióknak a múlt héten történt bejelentését, mely szerint nyolc angol romboló hajót, köztük a Wicart, megsemmisítettek. Kijelentette, hogy az egész angol hajóhad nem tartalmaz ilyen nevű rombolóhajót. A német rádió által említett megeemmisített hajók közül három: a Wiscout, Jersey és Mohawk továbbra is szolgálatot teljesít.

Chamberlain kihallgatáson volt az angol királynál.

Londonból jelentik: György angol király kedden fogadta Chamberlain miniszterelnököt.

A belga pénzügyminiszter rádióbeszédet mondott a háborús kölcsön érdekében. Naponként 6 millió frankkal emelkednek a hadi kiadások.

Brüsszelből jelentik: A belga pénzügyminiszter rádióbeszédet mondott, melyben felszólította a lakosságot, hogy jegyezzen ugynevezett függetlenségi kölcsönt. A kölcsön jegyzése február elején kezdődik. Közölte még beszédében, hogy Belgium hadügyi kiadásai a mozgó-

sítás elején napi 11 milliót, most napi 17 milliót tettek ki.

Norvégiában bevezették a szén-adagolást.

Oslóból jelentik: Oslóban és más norvég városokban bevezették a szén-adagolási rendszert.

Nagy vízcatorna építése Lengyelországon keresztül Németország és Oroszország között.

Rigából jelentik: Szovjetországból származó hírek szerint az oroszok lázasan dolgoznak

Csáky István gróf magyar külügyminiszter a parlament külügyi bizottságai előtt beszámolót mondott a velencei találkozóról

Budapestről jelentik: A magyar képviselőház külügyi bizottságában Imrédy Béla volt magyar miniszterelnök elnöklétével kedden délután fél 4 órakor ülést tartott. Az ülésen a pénzügyminiszter kivételével a kormány összes tagjai megjelentek és ott volt Tasnády-Nagy András, a Ház elnöke is. Imrédy Béla elnök rövid megnyitóbeszéde után gróf Csáky magyar külügyminiszter emelkedett szólásra, aki részletesen tájékoztatta a bizottságot a Ciano gróf olasz külügyminiszterrel Velencében történt tanácskozásairól és Ma-

gyarország külpolitikájáról. A bizottság tagjai közül egyedül Rátz Kálmán képviselő intézett néhány kérdést a magyar külügyminiszterhez. Csáky gróf beszámolója után Imrédy elnök megköszönte a felvilágosításokat és az ülést délután háromnegyed 5 órakor berekesztette.

Ujabb hajóvesztések Észak-Skócia partjain, az angol keleti partvidéken és az Orkney-szigetek mentén.

Londonból jelentik: A tengeri háború újabb áldozatai a következők: A 4450 tonnás *Banghurst* nevű angol hajó segélyjeleket adott le és közölte, hogy Észak-Skócia partjai mentén veszedelmes helyzetbe került. Egy másik angol hajó azonnal segítségére sietett. Hír szerint a hajó egész legénységét sikerült megmenteni.

Az angol keleti partvidék közelében két halászhajót ért bombatalálat. A mentésére siető hajó fedélzetére vette a halászhajók 17 emberét.

Londonból jelentik még, hogy a 2170 tonnás *Giralda* hajó az Orkney-szigetek mentén aknára futott és elsüllyedt. A hajó legénysége mentőcsónakba szállt és a part felé igyekezett. A viharzó tengeren azonban a csónak felborult és a legénység mind a tizenhat tagja a hullámok között lelte halálát.

A német közhangulat Hitler beszédének hatása alatt

Mély benyomás Belgiumban. Angliában a beszéd nem keltett meglepetést

Berlinből jelentik: Az egész német közvélemény és sajtó Hitler beszédének hatása alatt áll. A lapok véleménye a beszédről a következő címekben jut kifejezésre: „Végleges lezárulás a plutokráciával”. Nincs megegyezés jogaink teljes elismerése nélkül”, „A háború második fejezete”.

Brüsszelből jelentik: Hitler beszéde mély benyomást keltett Belgiumban. Már a késő esti lapok részletes kivonatot közöltek a beszédből. Megállapítják a lapok, hogy Hitler kancellár Daladiernek válaszolt ugyan, de mindenek előtt Angliát támadta.

Londonból jelentik: Angol politikai körökben Hitler beszéde nem keltett meglepetést. A reggeli lapok szerint a beszéd ugyanazokat a kitételeket tartalmazza, amiket Hitler már ismételtelen elmondott és legfeljebb az a különbség, hogy Hitler most már Franciaországgal szem-

ben is ugyanazt a hangot használta, amit Angliával szemben már régóta alkalmaz.

Olasz felfogás szerint lázas gyorsasággal közeledik a döntő háború.

Rómából jelentik: A szerda reggeli olasz lapok még nem fiznek megjegyzést Hitler beszédéhez. A beszámolóknak azonban kiemelik a beszédnek azokat a részeit, amelyek arra mutatnak, hogy Németország mindenre el van szánva és szembe néz minden eshetőséggel. Általános az a meggyőződés, hogy a Hitler-beszéd is megerősíti azoknak a jóslatait, akik szerint lázas gyorsasággal közeledik az az időszak, amikor a háború teljes valójában megmutatkozik.

Német lapok a népek közötti szociális küzdelem kifejlődéséről.

A beszéddel kapcsolatban a *Völkischer Beobachter* így ír:

— Jogaink érvényesítése nélkül nincs megegyezés. A német nép tisztán helyzetet akar teremteni, hogy a jogainkért való harc ne ismétlődjék meg újra néhány éven belül. A Führer beszédének minden szavát áthatotta a német győzelem sziklaszilárd tudata.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* szerint a Führer világosan kifejtette Németország helyzetét a német nép és ellenségei előtt. A beszéd hangja egyezkedéstől mentes, szilárd és erős volt.

A *Berliner Lokalanzeiger* szerint a vezető világpolitikai jelentőségében jellemezte a német nép harcát, amikor az ellenségeskedést a népek szociális küzdelmének mondotta. Az évszázadokra visszavetett és a világ javaitól megfosztott népek ma az élethez való jogukat követelik a gazdag népektől. Ez a legfontosabb probléma és mint minden szociális kérdést Németország ezt is meg fogja oldani.

Schmiedt Béla
A megváltás szolgálói

XI. Pius pápa
gyönyörű enciklikájában mutatott rá a papság hivatására s kötelességeire. Ennek a nyomán rajzolja a kitűnő író e napszerű könyvben a gyakorlati papi élet szépségeit s m a g a s z t o s feladatait!

Ara fűzve 162 Lei és portó

A fizetés utáni adó

Az egyenes adótörvény értelmében minden fizetés után le kell róni az államnak járó adót. Igen sok munkaadó ezt a sok kötelezettségét elmulasztotta és ki van téve annak, hogy megbüntessék. Ezért közöljük az alábbi részletes tájékoztatást:

Milyen jövedelem esik adó alá?

A fizetés utáni adó lerovandó a következő állandó jellegű — órára, napra, hónapra vagy évre megállapított — jövedelmek után: magánjuttatásokról, cégektől és közhatóságoktól járó összes fizetések, nyugdíjak, renumerációk, hármily címen élvezett egyéb járandóságok, az évi 25.000 leit meg nem haladó életjáradékok után, melyeket Románia területén bárki, vagy külföldön bármely román állampolgár élvez.

Van-e kivétel az adó alól?

A törvény csak a következő kivételeket ismeri: a civilisztát, a külföldi hatalmakat Romániában képviselő diplomatáknak fizetését, végül a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák ily minőségben élvezett nyugdíját.

Mit kell fizetésnek tekinteni?

Fizetés alatt nemcsak azt az összeget kell érteni, amelyet az alkalmazott készpénzben kap, hanem azokat az összes ellenszolgáltatásokat is, amelyeket szolgálatáért kap, pl. lakás, fűtés, világítás, teljes ellátás, ruha, jutalmak stb.

Hogyan kell megállapítani a természetbeni szolgáltatások értékét?

Az adó szempontjából a természetbeni szolgáltatások értékét a következőképpen kell megállapítani: a lakás havi 1500 leit meghaladó fizetésnél a fizetés egynolcad része, a magasabb fizetésnél annak egyötöd része, a koszt a fizetés háromötöd része, a teljes ellátás pedig egyenlő értékű a fizetéssel. Kis községekben alkalmazott mezőgazdasági személyzetnél a fenti értékek felét kell számítani. Az itt fel nem sorolt egyéb szolgáltatások ellenértéke a rendes forgalmi érték szerint állapítandó meg. Ha személyes, vagy házi szolgálatokat végző szolgákról és alkalmazottakról van szó a természetbeni szolgáltatások (lakás, ellátás) nem képezik a fizetés részét, mivel ebben az esetben a szolgálattal együtt jár a munkaadó mellett való élés.

Van-e adómentes létminimum?

Az új törvény eltörölte az adómentes létminimumot és e helyett egy új rendszert vezetett be. Ez abban áll, hogy kizárólag testi munkát végző alkalmazottnak teljes fizetése után járó fizetési adó, pótdadók és supra-cota a következő mérvben eszkönek:

- ha az adóköteles havi fizetése 2.000 leinél kevesebb, az adó 75%-kal csökken,
- ha az adóköteles havi fizetése 2001—3000 lei között van, az adó 65%-kal csökken,
- ha az adóköteles havi fizetése 3001—4000 lei között van, az adó 50%-kal csökken,
- ha az adóköteles havi fizetése 4001—6000 lei között van, az adó 40%-kal csökken,
- ha az adóköteles havi fizetése 6001—8000 lei között van, az adó 30%-kal csökken,
- ha az adóköteles havi fizetése 8001—10.000 lei között van, az adó 20%-kal csökken,
- ha az adóköteles havi fizetése 10.000 leinél több, az adó 10%-kal csökken.

Megjelent București főváros

1940 évi

ipari és kereskedelmi pontos címtára
Rudolf Mosse kiadás. Ara 300 Lei

Kapható: **Rudolf Mosse s. a.** fiókjánál
Nagyvárad, Parcul Traian 6. Telefon 31-35

A fizetés utáni adó és az utadó azonban ezekkel a csökkentésekkel sem mehet 5 lei alá. Így tehát amennyiben a csökkentés következtében kisebb összeg jönne ki, mint 5 lei, akkor 5 leit kell fizetni. A Munka Alapra fizetendő 0.50% százaléka nem eszik és így az teljes egészében fizetendő.

Mennyi az adó?

A fenti jövedelmek adója a következő:

havi jövedelem	az adó %-a
4.000 leig	4%
4.001—25.000	8%
25.001—35.000	10%
35.001—50.000	12%
50.001—100.000	15%
100.001—150.000	20%
150.001 leitől	25%

Miképpen kell kiszámítani az adót?

A fenti tételeket a következőképpen kell alkalmazni: az összes levonások után fennmaradó adóalap 4.000 leig 4%, az ezt meghaladó rész 25.000 leig 8%, az ezt meghaladó rész 35.000 leig 10% adó alá esik. stb.

Hogyan állapítandó meg az adóalap?

Mindenek előtt meg kell állapítani a fizetés nagyságát, a természetbeni szolgáltatások figyelembevételével. Ebből le kell vonni az esetleg nyugdíjalaphoz való hozzájárulás címén levont összegeket, de legfeljebb a fizetés 10%-át, azután a balesetbiztosítási és társadalombiztosítási illetékeket.

A mezőgazdasági alkalmazottak fizetik-e a betegségélyzői illetékeket?

A mezőgazdasági alkalmazottak nem esnek betegségélyzői illetékek fizetésének kötelezettsége alá. A házi cselédek azonban igen.

Ki fizeti az adót?

Az adót az alkalmazott fizeti, miután annak összegét fizetéséből le kell vonni.

Ki eszközli az adó levonását a fizetésből?

Az adó összegét a fizetésből a munkaadó vonja le.

Ki fizeti be az adót és hova?

Az adót az illetékes adóhivatalhoz a munkaadó fizeti be, minden hónapban egy részletes kimutatás kíséretében. A kimutatást köteles a munkaadó egy e célra készült nyomtatványokat magában foglaló könyvben elkészíteni, amellyel bármikor igazolhatja magát.

Van-e a munkaadónak egyéb bejelentési kötelezettsége?

A munkaadó köteles minden januárban részletes kimutatást készíteni az elmúlt évben

nála dolgozott összes alkalmazottakról, feltüntetve azokat az összegeket, amelyeket az illetők tőle az elmúlt év folyamán fizetés címén kaptak. Ezt a kimutatást elismervény vételével az illetékes pénzügyigazgatósághoz kell benyújtani január 31-ig. A kimutatás benyújtásának elmulasztása súlyos büntetést von maga után.

A fizetés utáni adón kívül az alkalmazottak milyen adókat kötelesek még viselni?

A fenti jövedelem után az alkalmazottak a fizetési adón kívül, de azzal egyidejűleg a következő adókat is viselik:

a) utadó, amely kitesz 0.30%-ot, tehát minden 100 lei után 30 banit a netto fizetés után.

b) munkakamarai hozzájárulást, amely kitesz 0.50%-ot, tehát minden 100 lei után 50 banit a bruttó fizetés után.

c) nemzetvédelmi pótdadót, amely kitesz 2%-ot a bruttó fizetés után.

d) supra-cotát, melynek kiszámítása már kissé körülményesebb. Ez az után az összeg után fizetendő, ami megmarad az adóalapból, az eddigi adók levonása után. Az így jelentkező összeg után a supra-cota a következő összeget teszi ki:

Evi fizetés	Az adó %-a	Az adó emelkedik minden lej jöv.emelk. után	leijel
10.000	07	70—1.000	7
20.000	08	160—1.000	14
30.000	1	300—1.000	16
40.000	1.15	460—1.000	22
50.000	1.50	900—1.000	31
80.000	1.90	1520—2.000	78
100.000	2.03	2300—3.000	97

Egy példa a testi munkásnak tekinthető mezőgazdasági alkalmazottak részére.

Egy kisközségben lévő mezőgazdasági alkalmazott (pl. kocsis) havi fizetése 2.700 lei és lakás, amely a fenti 4 pont szerint 270 leinek felel meg. A kocsis havi jövedelme tehát 2.970 lei.

Ennek az adói a következők:

	eredeti összeg	csökkenet
a) a fizetés utáni adó 4%	179.—	42.—
b) utadó 0.30% (az eredeti összeg 9 lei. Ebből levonva 65%-ot, marad 3 lei, de az utadó legkisebb tétele 5 lei, így a csökkentett összeg is 5 lei lesz)	9.—	5.—
c) munkakamarai hozzájárulás 0.50%	15.—	5.—
d) nemzetvédelmi pótdadó 2%	60.—	21.—
e) Supra-cota (a 2.970 leiből levonjuk az eddigi 73 lei adót, marad 2.897 lei, amely után a supra-cota	3.—	11.—
Fizetendő összesen	295 lei	helyett 84 lei.

A hadfelszerelési bonokra jegyzett összegek 12 havi részletben is lefizethetők

Nagyvárad. Saját tud. A pénzügyminisztérium minden rendelkezésre álló könnyítést igyekszik meghozni a hadfelszerelési bonok jegyzésének sikere érdekében. Tegnapi a váradi pénzügyigazgatóságra újabb rendelkezés érkezett, amely lényegesen megkönnyíti a jegyzéseket.

Dr. Cădăriu Emil pénzügyigazgató ezzel kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Felettes hatóságomtól kapott rendelet alapján hivatalosan közölhetem, hogy a hadfelszerelési kölcsönre jegyzett összegeket tizenkét havi részletben is be lehet fizetni. Ez a megkönnyítés vonatkozik mindenkire és mindazokra a helyekre, tehát a bankokra is, ahol a jegyzés történik. Remélem — fejezte be nyilatkozatát a

pénzügyigazgató — hogy ezzel az újabb könnyítéssel a közönség legszélesebb rétegei hozzá tudnak jutni ahhoz, hogy jegyezhesenek és hazafiass kötelességüknek ilyen módon is eleget töltsenek.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

CORSO: TIZENHÉTEVESEK.
APOLLÓ: ARATÁS.
DORIAN: ORGONAVIRAGZÁS.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy hóra 75 lel.

Magyarországon: Egész évre 30 P, félévre 15 P, negyedévre 7 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, több helyen havazás, kisebb hófúvás. Helyenként ónos eső, sok helyen köd. A hideg csökken.

Rigából jelentik: A nagy hideg következtében a rigai öböl teljes egészében befagyott. Eddig a legritkább eset volt a rigai öböl befagyása.

Római jelentés szerint az új fagyhullám az Adria partjain is nagy károkat okoz. Az olajfa kerleken az utóbbi napokban beállott enyhülés folytán megkezdtek a munkát. Az újabb fagyhullám most sok ezer olaj- és gyümölcsfát tönkretett.

A járműparkok közelében az Adria víze annyira hideg, hogy a halak egész rajokban lepik el a víz színét. A halászok pusztá kézzel fogják ki a halakat.

Tisztelgő látogatást tettek a NUA vezetői Vaida-Voevod úr királyi tanácsosnál az Arcvonal elnökénél, Kolozsvárról jelentik: Victor Moldovan dr., a Nemzeti Újjászületési Arcvonal főtitkára, Ivaicu tábornok, Gh. Sofronie egyetemi tanár, N. Gherman mérnök, Aurelian Jonascu, Aurel Goeman, Oituz egyetemi tanár, továbbá N. Popescu mérnök, a NUA ezamostartományi és kolozsnegyei titkárai vasárnap délután 6 órakor tisztelgő látogatást tettek Vaida-Voevod úr királyi tanácsosnál, a Nemzeti Újjászületési Arcvonal elnökénél és melleg szavakkal üdvözölték őt kinevezése alkalmából. Vaida-Voevod királyi tanácsosa megköszönte az üdvözlést, majd a megjelentekkel mintegy félórásos szívélyesen elbeszélgetett. Reggel a 9 óra 30 perces gyorsvonattal a NUA elnöke dr. Victor Moldovan főtitkár kíséretében Kolozsvárról Bucarestbe utazott.

BUCURESTIBE ÉRKEZETT BÉCS FŐPOLGÁRMESTERE. Bucarestből jelentik: Hermann Neubacher bécsi főpolgármester a fővárosban tartózkodik. Kedden felkereste Dombrowschi bucaresti főpolgármestert és hosszasan tárgyalt vele városépítési kérdésekről.

1940-41. ÉVRE NEM EJTIK MEG A KATONAI KÖNYVECSKÉK LÁTTAMOZÁSÁT. Bucarestből jelentik: A nagyvezérkar hatodik ügyszálya értesítette a vasutak vezérigazgatóságát, tudomására hozva, hogy az 1940-41. évre nem ejtik meg a katonai könyvecskek láttamozását.

KÉTEZERKÉTSZÁZ ORSZÁGŐR DOLGOZIK A BUCURESTI FŐPOSTÁN. Bucarestből jelentik: A fővárosi főpostán kétezerkétszáz országőr dolgozik és szerez gyakorlatot a postai szolgálat ellátásában. Az intézkedésnek az a célja, hogy az országőrök helyettesíthessék esetleg a postai tisztviselőket, ha azoknak adott esetben katonai szolgálatra kellene bevonulniuk.

Ideiglenes rádióleadót létesítenek Temesváron. Saját tud. Annakidején illetékes tényezők elhatározták, hogy Temesváron rádióleadót létesítenek s a kiküldött vegyes bizottság az Újsegíróklub tözsomszédságában levő szabad telket találta legmegfelelőbb helynek a stúdió épületének. A tervek szerint ötmillió palotát emeltek volna ezen a helyen. A megváltozott viszonyokra való tekintettel a tervek ilyen formában való megvalósítását egyelőre el kellett halasztani. Baran Coriolan dr volt belügyi alminiszter, főpolgármester, most elhatározta, hogy a temesvári rádióleadó ügyét legalább ideiglenes formában megvalósíttatja. Errevonatkozó közbenjárása eredménnyel járt. A rádiótársaság ideiglenes leadót bocsát rendelkezésre s a stúdió céljaira a város tulajdonát képező gyárkúlvárosi Apollómozgót fogják megfelelően átalakítani és berendezni. Később, ha a stúdió számára külön palotát emelnek, az Apolló-épületet ismét moziva alakítják át.

Halálozás. A bánási Lovrin községben hetvenegy éves korában elhunyt Zappe Péter községségi jegyző özvegye született Herbeck Anna. Gyászolják fia Zappe Antal temesvári banktisztviselő és Zappe Béla lovri malomtulajdonos, valamint családjaik. A holttestet Temesvárra szállították s ott temetik el.

MINDEN MAGYAR HIVATALOS a bihari Magyar Bála, mely február 3-án este lesz Nagyváradon a Református Kulturpalota dísztermében. Ne várjon tehát senki se különleges meghívást, hanem szívére hallgatva jöjjön el a Bihari magyarság ünnepi találkozására. A Magyar Bála szóló jegyek árusítását egyébként már igen nagy érdeklődés mellett megkezdtek. Igyekezzék, hogy jó előre biztosítsa belépő jegyét, mert a rendezőség csak korlátozott számban és a terem befogadóképességének arányában bocsátja ki a jegyeket. A Magyar Bála pénztára a Népközösség irodájában dolgozik, ahol a belépőjegyeket mindennap délelőtt 10-1 és délután 4-6 óra közt lehet megváltani.

HALÁLOS SZERENCSETLENSÉG A MALOMBAN. Temesvár. Saját tud. Nagyszentmiklóson halálos szerencsétlenség történt a malomban. Felrobbant az egyik gép s a robbanásakor keletkezett légnymomás a falhoz röptette Rausch Péter huszonhat éves gépészt. Rausch koponyatorést szenvedett s még a helyszínen csakhamar meghalt.

Február 15-ig meghosszabították az adó-amnesztia határidejét

Bucarestből jelenti a rádió hírszolgálat: 1940 január hó 31-ig be nem jelentett régebbi adó-tartozások, valamint tőkekamat adó-tartozások ügyében adott amnesztia a mai napon lejárt. Tekintettel arra, hogy az összes pénzügyigazgatóságokon és állampénztáraknál az ilyen ügyekben keletkezett munka és lefizetések eszközlése torlódást idézett elő, a pénzügyminiszter ma táviratilag intézkedett, hogy az adóamnesztia határidejét február hó 15-ig kitolta.

Ujra közlekednek a vasuti autóbusszjáratok. Temesvár. Saját tud. A nagy havazás miatt legutóbb számos utvonalon beszüntették a vasuti társaságkocsik forgalmát. Most aztán több vonalon, így Temesvárról Moravica, Herkules-fürdő s Arad felé újra megindult a forgalom.

SEMÉLYVONAT ÉS TEHERVONAT KARAMBOLJA CERNAUTI KÖZELÉBEN. Bucarestből jelentik: Cernauti közelében egy személyvonat és egy tehervonat összeütközött. A szerencsétlenségnek tizennyolc sebesültje van. Hat sebesült állapota súlyos.

APOLLÓ MOZGÓBAN ma szerdán indul az első magyar tárgyú, szépségben felülmulhatatlan film az

ARATÁS

egy csodálatosan szép szerelem története

Főrendező: Bolváry Géza   Segédrendező: Borsody Gyula
Diszlettervező: Bárány Károly

Szereplők:

Baró Tamásy, főispán	Somlay Artur, a budapesti Vigszínház tagja
Fia István, huszárkapitány	Hörbiger Attila, a bécsi Burg-színház tagja
János, urasági kocsis	Rajnai Gábor, a budapesti Vigszínház tagja
Julika, leánya	Paula Wessely, a bécsi Burg-színház tagja

Uj román jurnál és Paramount világhíradó.

Harmincöt ezer dollárt érő ékszer raboltak el két filmsztártól. Newyorkból jelentik: Constance Bennett és Anita Louise filmszínésznőket Csikágóban öt álarcon bandita feltartóztatta. 35 000 dollár értékű ékszert raboltak el tőlük.

Milyen értékeket menekítették külföldre a lengyel kormány? Londonból jelentik: Raczkiewicz, a lengyel köztársaság elnöke nyilatkozatot adott a „Daily Telegraph”-nek és a győzelembe vetett hitét hangoztatta. A győzelem csak idő kérdése — mondotta Raczkiewicz és közölte, hogy a lengyel kormánynak sikerült megmenteni a lengyel államkincstárt és 130 Renaissance-korbáli gobelint.

* Vármenye székelyen. legforgalmasabb helyen 34 év óta fennálló fűszer, gyarmatúru és tisztizlet, betegség miatt eladó. Cim a kiadóban.

Katonai zóna dícsőszentmárton egy részében. A dícsőszentmártoni rendőrség hirdetmény útján értesítette az alább felsorolt utcák összes lakóit, hogy valamennyien kötelesek kérvényt benyújtani a rendőrséghez személyazonosság igazolványuk katonai láttamozása iránt. A kérvényeket a dícsőszentmártoni rendőrség átteszi a balázsfalvi katonai parancsnoksághoz, ahol kiállítják az igazolványokat azok részére, akik a katonai körzetben laknak. Katonai zónának nyilvánították az alábbi utcákat: Avram Iancu-utca 113. házámtól 116. házáig, a Mezei-ut 1-4 számig, a Nitrogén-gyár és a Mica-gyártelep Dombó község határáig. Azok, akik ilyen igazolványokkal nem rendelkeznek 1940 február elsőéig be kell hogy szerezzék azokat, vagy legalább is annak igazolását, hogy az igazolvány láttamozása végett kérvényt nyújtottak be.

Temetések. Özv. Bóra Mária született Gulyas, 83 éves korában Nagyváradon a Lebedei-utca 34. számú lakásán meghalt. Február 1-én délután 2 órakor lesz a temetése az Ősi temetőben. — Nagy Mihály 74 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése február 1-én délután 2 órakor lesz a Steinberger-kápolnából a Rulikovszky-temetőben. — Tripa Constantin meghalt 31 éves korában Nagyvárad községben. Temetése február 1-én lesz ott. (Caritas.)

Hant Jenő sertéskereskedő 65 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése pénteken, február 2-án lesz a Decebal-utca 20. számú gyász háztól. (Erdélyi „Concordia”.)

Gyümölcsös erdő létesítését vette terbe egy csiki székely gazdakör. Csikszerecs. Saját tud. Az alsócsiki járáshoz tartozó Csikszentgyörgy községben, Balássy Lajos elnök, Márton György titkár és Miklós Gergely pénztárnok irányításával működő gazdakör példamutató munkásságot fejt ki a székely gazdakörében. A talajművelés, laeszálóavítás, legelőtisztítás, mezőgazdasági és állattenyésztési szempontból időszerű és fontos más kérdéseken túl elhatározták, hogy a gyümölcsstermesztést széles alapokra helyezik. A közég határa erre kiválóan alkalmas. Méhészet létesítése, illetve fellendítése is ideális. Ennek figyelembevétele mellett harminc évre bérbevette a Gazdakör a közég egyik tizesének tulajdonát képező hat holdas területét, tízéves forgóra parcellázta és a mai szaktudomány követelményeinek minden tekintetben megfelelő eseményekert létesített rajta. A Gazdakör további terve az, hogy a falu közelében, több ezer holdat kitevő, nagyzeru fekvésű, szélvédett, de elhanyagolt területet gyümölcsfákkal ülteti be. Évente legalább 15 ezer, az éghajlati és talajviszonyoknak tökéletesen megfelelő gyümölcsfát fognak elültetni és ezzel megteremtik nemcsak Csik megye, hanem az egész Székelyföld első gyümölcsös erdejét. Már az eddigi próbálkozások is igen szép eredményt hoztak. A Gazdakör lelkes vezetői most felhívással fordultak Csikszentgyörgy és a vele összeptült Csikbánsfalva községek közbirtokosságaihoz, hogy kapcsolódjanak bele ebbe a nagyszabású és kitűnő ötlethez. A két közbirtokosság már elvben elhatározta, hogy költséghatékossági lehetőségei keretében csatlakozik a példamutató akcióhoz.

SCHUTZ ANTAL

DOGMATIKA

A katolikus hitigazságok rendszere. Uj, bővített kiadás, két kötetben, Fűzve 900 Lei és portó.

EGYFORMA SZABÁLYOK ALAPJÁN HAJTJAK BE A 2 SZÁZALÉKOS LAKTÉR- ÉS A TŰZOLTÓADÓT. Bucurestiből jelentik: Ghelmegeanu belügyminiszter a vonatkozó törvényrendelet alapján rendeletet adott ki, amely szerint a kétszázalékos lakbéradót és az egyszázalékos tűzoltóadót az egész országban ugyanazon szabályok szerint lehet behajtani, amelyeket a fővárosban is alkalmaznak.

RENDELET A FŐZELÉKFÉLÉK TERMSZTESENEK NÖVELESÉSRŐL Szatmár. Saját tud. A szatmári mezőgazdasági kamara hírdetményt tett közzé. A hírdetmény szerint a kormány elhatározta, hogy a főzélékfélék termesztését a jövő évben az egész ország területén növeli. A jövőben minden rendelkezésre álló területet vagy természetére alkalmas udvarrészt zöldsgfélfélével kell bevetni. A terv megvalósításához a mezőgazdasági kamarák útján már hozzá is láttak. A szatmári kamara például jóminőségű zöldsgmagvakat keres megvételre, bármilyen mennyiségben. A gazdáktól megvásárolt magvakat 95 százalékig terjedő kedvezményrel adják el a szegényebb földműveseknek. Abban az esetben, ha a magvak szétosztása után a készletből valami viszsamarad, ezt a jómódú gazdálkodóknak adják el, 20 százalék árengedménnyel. Itt írjuk meg azt is, hogy a szatmári mezőgazdasági kamara 230 ezer kilogramm különböző vetőmagvat keres megvételre.

Kalapgyári munkások bérmozgalma. Temesvár. Saját tud. A ruházati ipar alkalmazottainak céhe a temesvári kalapgyár munkássága nevében átiratot intézett a gyár igazgatóságához, valamint a munkaügyi vezérfelügyelőséghez. A kalapgyári munkások az árak általános megdrágulásához mért béremelést kérnek, valamint a kollektív szerződés megkötését kívánják. A céh a munkaügyi vezérfelügyelőséget felhívta az erre vonatkozó tárgyalások vezetésére.

Nagyvásár Lugoson. Temesvár. Saját tud. Lugoson február 6-án tartják meg a nagyvásárt. Mindenfajta állat felhajtása engedélyezve van. A vásárt megelőző napon tenyészbírávási tartanak.

A XV. század lángszavu szerzetese.

SAVONAROLA

ma is az igazság erejével ható, mély zengésű verseit fordította magyarra és gyűjtötte kötetbe

PAKOCs KÁROLY

Az irodalomtörténeti érdekességű kötet ára mindössze **30 Lei**

Nagyszabású előadásorozat a ma problémáiról. Temesvár. Saját tud. A Katolikus Női Misszió helybéli jözezfvárosi szervezete elhatározta, hogy magas színvonalu nagyobbított előadásorozatot rendez tagjai és a nagyközönség számára. Az előadásorozat emlékeztet a „szociális iskolára” a Katolikus Női Misszió egyéb nagyvonalu rendezvényeire, amelyek mindenkor komoly eseményt jelentettek. Az idei előadásorozat az eddigi tervek szerint február 12-én kezdődik s február 22-ig tart. A rendezvény a ma életproblémáinak taglalását öleli fel, hat előadásban. Igen kiváló előadók közreműködését tervezik. Az előadásorozatot Pacha Ágoston dr. megyéspüspök nyitja meg, előadók lesznek: Fodor József hitvitánár, a Katolikus Népszövetség temesvári egyházmegyei tagozatának főtitkára, Török László, a kiváló nagyváradi hitésnök, Buzás Gerő dr. marosújvári plébános és P. Citan Chrisoston szentferencendi szerzetes Vajdahunyadról. Az előadások mindannyiszor este félkilenc órakor kezdődnek a jözezfvárosi katolikus fiúiskola dísztermében.

Adomány. Özv. Bereczki Lajosné, Déva, 100 leit adományozott Seres Julianna szegényesorsu nő részére. Az adományt köszönettel nyugtazzuk és rendeltetési helyére juttatjuk.

N. N. (Nagyvárad) 100 leit adományozott a vágóhídi barakk három öreg lakója részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

POSTAFIÓK

Ime egy asszony, aki feltalálta magát. Nem esik kétségbe, hogy férjének erdőmérnöki oklevele nehezen értékesíthető manapság Erdélyben. Művészetté fejlesztte magában azt a tudományt, amiben a világ kevés asszonya versenyezhet a magyar nővel s a finom házi étkezést kedvelők számára kifőzést nyit, egyúttal főzni tanít, szakácskönyvet ír, fiatal leányokat avat be a háztartás és konyhavezetés titkaiba és azonkívül, hogy bizteltreméltó példáját mutatja a magyar élniakarásnak, nagyképű iskolai keretek nélkül, egyszerűen a takaréktüzhely mellett, a konyha asztal körül a főzni tudás kiváló, gyakorlati tanodáját teremti meg.

Wilde Kálmánné Paál Rózsi a neve ennek a magyar asszonynak. Nemrég telepedett le Nagyváradon és a Carmen Sylva-tér 2. szám alatt szép nagy lakásban rendezkedett be. Konyhájának hamar híre ment, nemesek azért, mert közkezen forgó, kitudó szakácskönyve márkássá tette nevét, hanem, mert akit az inyesmesterségben való tökéletesítés vágya, vagy pedig az inyesesség bocsánatos gyöngesége az ő közelébe hozott, az hamar felismerte, hogy Paál Rózsiiban az egyre nagyobb jelentőségre emelkedő főzés tudományának valóban Isten-adta tehetségű szakavatott szakemberét.

Hiszen főzni sok asszony tud. De vannak egészségi követelmények, izletességi és változatosági igények, szépségszeti feladatok, takarékosági szempontok, amelyeknek nem mindenki tud megfelelni és különösen sok, egyébként kitudó háziasszony kénytelen beismerni ma, hogy az ugynevezett reform-étkezés forradalma alaposan felforgatott bizonyos alapelveket és kiméltlenül kiküszöbölt bizonyos módszereket, amelyek helyettesítése céljából nekik sem árt megbízható tanító-mester után nézni.

Ezért nem is lepődünk meg azon, hogy mikor látogatást tettünk Paál Rózsi konyhájában, egy sereg előkelő váradai uriaszonyt találtunk hatalmas márvánnyalpadelt asztala körül, akik úgy figyelték a részint választékos, részint egészen egyszerű ételeket főző inyesmesternő minden mozdulatát, úgy hallgatták minden szavát, mint valami orákulumot.

Valóságos kis laboratórium ez a ragyogó tisztaságu, remekül felszerelt konyha. És a

közvetlen, szemléltető, sok kedves humorral fűszerezett előadás, amellyel Paál Rózsi napi ebédjének elkészítését kíséri, néhol a tudományos értekezés magaslatait sűrölja. Élettan, kémia, gazdaságtan keveredik a szabályokban és tanácsokban, amelyek ajkáról elhangzanak, mialatt különleges módszerekkel kiken egy tepsi vagy megpotyol egy sertés-karaj. Távoli összefüggések futnak össze a mozsárban, meglepő tapasztalatok ütnek tettet a zöldséges fazékban s régi és új rendszerek, irányelvek és bölcsességek találkoznak a szita fölött...

A háziasszonyok, akik csak tudásukat tökéletesíteni jönnek Paál Rózsi konyhájába, papírral, ceruzával ülnek asztala körül, s ugyanakkor egészen fiatal leányok, akik a városból és a vidékről sietnek hozzá, hogy a legelőbb ismeretektől kezdve mindent tőle sajátítsanak el, ott sűrűnek-forognak körülötte, dolgoznak a keze alá főzés közben és gyakorlatilag is magukba rögzítik a szemmel képpen le nem kicsinyelhető tudományt.

Élég egy rövid látogatást tenni Paál Rózsi konyhájában és egyszer megizlelni a főztjét ahhoz hogy megállapítsa róla az ember: nemesek elméletileg és gyakorlatilag tökéletesen ura s az inyesmesterségnek, hanem egyúttal született pedagógus is. Azért azt hisszük, hogy missziót teljesít, mikor vállalkozik arra, hogy fiatal leányokat kiképez s e kiképzés megkönnyítésére megtalálja a módját annak, hogy a nála tanulni óhajtó vidéki leányok számára kifogástalan ellátást is biztosít Carmen Sylva-téri lakásában, amelyet bizvást lehetne főzőakadémiának is nevezni, ha ezzel a szóval nem élt volna vissza annyira az álpedagógusok élelmessége.

*

Magyar bál Lugoson. Most tartották meg Lugoson a hagyományos magyar bált s az kiválóan sikerült. A bált a Dácia-szállóban rendezték meg s ennek emeleti helyiségeit zsufolással megtöltötte a közönség. Kitudó hangulatban reggelig tartott a tánc. A rendezés körül sokat fáradoztak Arató Andor, a Magyar Népközösség lugosi elnöke és Soós Lajos református segédlelkész, a kulturoszály elnöke, valamint a különböző csoportelnökök. A bál tiszta jövedelmét a Magyar Otthon fenntartására fordítják.

Szigoruan megbüntetik azokat, akik nem teljesítik a légvédelmi gyakorlatokra vonatkozó rendelkezéseket

A VI. hadtestparancsnokság 9. számú rendelete

A VI. hadtest parancsnoksága a légvédelmi tanfolyamokkal kapcsolatban az alábbi rendeletet adta ki:

Mi, Christea Vasilescu tábornok, a VI. hadtest parancsnoka, a Hivatalos Lap multévi március 6-iki, 55. számában megjelent légvédelmi törvény rendelkezése értelmében s a Hivatalos Lap 1938 február 11-iki számában megjelent 856. számú rendeletétörvény alapján — mely az ország területére ostromállapotot rendelt el — az általános biztonság és közrend érdekében elrendeljük a következőket:

1. Az összes hatóságok, autonóm intézmények, katonai egységek, társaságok, részvénytársaságok, köz- és magánhivatalok, valamint a város területén lévő összes kereskedelmi vállalatok és maga a lakosság is köteles résztvenni a bejelentett, vagy be nem jelentett légvédelmi gyakorlatokon, melyeket a hadtest területén rendeznek és kötelesek azoknak a rendelkezéseknek alávetni magukat, amelyek ezzel kapcsolatban hírdetményekben, újságközleményekben jelentek meg, vagy rádióban adtak tudtul.

2. Azok, akik a rendelkezésnek nem tesznek eleget, a légvédelmi törvény 63. és 67. szakasza alapján vétséget követnek el és a II. Károly király törvénykönyv és az ostromállapot elrendeléséről szóló törvény vonatkozó rendelkezései alapján büntetendők.

3. A légvédelmi törvény rendelkezéseinek ellenőrzésével megbízott katonai és polgári egységek ellenőrzik jelen rendelet intézkedéseinek betartását és jegyzőkönyvet vesznek fel azok ellen, akik mulasztásból vagy rosszindulatból nem tesznek eleget a rendelkezéseknek.

Kelt Cluj, a VI. hadtestparancsnokságon 1940 január 25-én.

CHRISTEA VASILESCU
tábornok, a VI. hadtest parancsnoka.

ALEXANDRU BARBU
őrnagy-hadbíró, a VI. hadtest törvényszékének vezető ügyésze.

A február havi légvédelmi előadások sorrendje Nagyváradon

A városháza katonai ügyosztálya nyilvánosságra hozta az 1940 februárban tartandó légvédelmi előadások sorrendjét. Eszerint

Február 1-én az A, C, D kezdőbetűsök,
február 3-án a B kezdőbetűsök,
február 5-én az E, F és G kezdőbetűsök,
február 6-án az H, I, J kezdőbetűsök,
február 7-én az K és L kezdőbetűsök,
február 8-án az M, N kezdőbetűsök,
február 9-én az O, P kezdőbetűsök,
február 10-én az R kezdőbetűsök,
február 12-én az S kezdőbetűsök,
február 13-án a T, U, V és W kezdőbetűsök tartanak tanfolyamokat.

A tanfolyamokat a Katolikus Körben tartják meg (Regele Carol II. utca 5. szám) a fenti sorrendben minden délután 3-5 órák között.

Azokat, akik a kiképző tanfolyamokról elmaradnak, az aktív és passzív légvédelmi törvény 63-ik szakasza alapján 500-2000 leig terjedhető pénzbírsággal vagy ismétlődés esetén 1-től 30 napig terjedhető elzárással büntetik.

Mindenki vigye magával az ellenőrző könyvecskéjét láttatás és nyilvántartás céljából. A nyilvántartás megkönnyítése végett a levágandó szelvényekre mindenki írja reá nevének kezdőbetűjét és a könyvecske számát.

A kiképző előadások hallgatása minden polgárra nézve (nőkre is) kötelező, 7 és 60 év között. Akiknek már van gázálarcuk, hozzák magukkal, mert a gázkamrán is keresztül vezetők őket.

*****

Szolgáltatás gyógyszerterárik Nagyváradon:

Csütörtökön Nagyváradon a következő gyógyszerterárik tartanak szolgálatot:

Mátyás király, Str. Vlăhuța No. 46. Telefon 21-34. (Ajtay).

Irgalmasok, Bulevardul Regele Ferdinand 27. Telefon 14-84.

Minerva, Piața Unirii.

Salvator, Str. Alexandri. (Németh), Telefon 16-07.

Sabina, Piața Mihai Viteazul. Telefon 15-28.

Dsida-émlékünnep és tehetségkutató pályázatok

Temesvár. Saját tud. A Bánsági Magyar Közművelődési Egyesület, amely immár egy évtizedes munkásságra tekinthet vissza, nagy figyelemmel kíséri az alkalmat, amikor újra feltarthatja kapuit. Az egyesület legközelebbi rendezvényét, mint értesülünk, Dsida Jenő, a korán elhunyt, nagytehetségű erdélyi költő emlékének szenteli. Erre az emlékünnepélyre több kiváló erdélyi író és költő jelentette be közreműködését. Az egyesület egyébként az szokásos szabadegyetemi előadások előkészítésével párhuzamosan ismét az ifjúság felé fordítja figyelmét, hogy az is bekapcsolódjék a tervszerű magyar kulturális munkálkodásba. Igaz testvéri szeretettel fogadnak mindenkit, aki az egyesületet önzetlen munkásságában támogatni kívánja. A Bánsági Magyar Közművelődési Egyesület, az ifjúság felkarolására, ezért megemlékező tehetségkutató pályázatainak ismertetését. A pályázatokat a magyarság bánsági nagyjainak emlékére írták ki: Ambrózy Andor báró emlékverseny: A magyar történelem, irodalom, vagy a magyar népélet köréből merített rövidebb tanulmány, elbeszélés, vagy költemény megírása, Székely László emlékverseny: Tanulmány vagy a magyar festészet, szobrászat, építészet, vagy a magyar népművészet köréből. Járosy Dezső emlékverseny: Magyar zeneszerző magyaros jellegű szerzeményének, műfaldának, vagy magyar népdalok élénkítése. Pogátschnigg Guidó emlékverseny: Magyar zeneszerző magyar stílusú szerzeményének előadása tetszőszerinti hangszeren. Szabolcska Mihály emlékverseny: Magyar klasszikus költő tetszőszerinti választott költeményének elszavalása. Balogh Endre emlékverseny (kézműiparos tanulók részére): Készítsen saját szakmájába vágó műipari, szobrászati, festészeti vagy ipari versenyművet. Bogna Miklósné emlékverseny (magyar lányok részére): Magyaros motívumok tetszőszerinti választott kézimunka elkészítése. Az egyesület a pályázatok nyertesét az alábbiak szerint díjazta: Első díj háromszáz lejt és díszoklevél; második díj kétszáz lejt és díszoklevél; harmadik díj száz lejt és díszoklevél. A pályázatok határideje 1940 március 31. A pályázatokat Skuteczky Miksa dr. ügyvédnél, az egyesület elnökénél kell benyújtani, aki esetleges felvilágosításokat készséggel megad.

Az E. K. E. Csikszéki Osztályának házi sí-versenye

Már jelentettük, hogy február 17—18-án lesz Csikszéradán a Székelyföldi Kupa síversenye, amelyre a csikszéradaiak egy házi síverseny keretén belül választották ki legjobb versenyzőiket. A házi verseny a Csikszéradai mellett Suta-fenyőben fekvő menedékház és síugróasztal közelében vasárnap, febr. hó 28-án folyt le. Volt futó-, ugró- és műlesikló verseny, amelyekre a rendező versenyzőkön kívül szép számban jelentkeztek a fiatalabb gyermekek is.

Az eredmények a következők:
Senior futó-verseny (8 km.) 1. Kiss Géza 1 óra 29 perc 15 mp. 2. Daradics András 1 óra 29 perc 42 mp. 3. Merka György 1 óra 30 perc 30 mp.
Junior futó-verseny (4 km.) 1. Kiss Béla 45 p. 14 mp. 2. Merka Domokos 46 perc 12 mp. 3. Waczel János 49 perc 15 mp.
16 éves aluliak futóversenye (4 km.) 1. Waczel József 48 perc 39 mp.
Senior műlesikló verseny: 1. Daradics András 0 perc 52.2 mp. 2. Kiss Géza 1 perc 00.2 mp. 3. Merka György 1 perc 11.4 mp.
Junior műlesikló verseny: 1. Waczel János 0 perc 58 mp. 2. Kopacz Dénes 1 perc 00.3 mp. 3. Kozma Árpád 1 perc 03.5 mp.
Női műlesikló verseny: 1. Daradics Andrásné 1 perc 05.1 mp.
16 éves aluliak műlesikló versenye: 1. Waczel József (15 éves) 1 perc 08.9 mp. 2. Batea Jenő (14 éves) 1 perc 27.5 mp.

Ugró verseny:
A nagy ugró sáncra verseny nem volt, mert az osztály ugrói e napon Brassóban a bolnoki kerületi ugró-versenyen szerepeltek.

A kicsi-sánc gyermek-versenyének eredményei: 1. Kovács Sándor (11 éves), 10.5, 10.5, 11.5 méteres ugrásokkal. 2. Fitori János (15 éves) 10.5, 9.95, 11 méteres ugrásokkal. 3. Waczel József (15 éves) 11.5, 11 és 12 bukott méteres ugrásokkal. 4. Batea Jenő (14 éves). 5. Péter Ferenc (12 éves).
Általában a gyermekek várakozáson felül szép eredményt mutattak mindegyik verseny ágazatban s így nagy ígéretek az elkövetkezendő éveknek.

Legújabb Szentírás kiadás

Oszövetség I-III. kötet. Vázonkötés 1080 Lei

Ujszövetség I-II. kötet. Vázonkötés 350..

„ rövid jegyzetes zsebkötés, 40 ..

Nagy hiány mutatkozik a tavaszi vetőmagvakban

Az E. M. G. E.: közli: Nagy hiány észlelhető a tavaszi vetőmagvakban, amint ez a kormánynyilatkozatokból és intézkedésekből is megállapítható. Az idén pedig a rendesnél jóval nagyobb lesz a kereslet, mert az őszi lőrekvirálások és bevonulások miatt jelentős területek maradtak elvetetlenül. Ez a körülmény lényeges mértékben növeli az E. M. G. E. ezévi február 17—21-ik napjain Kolozsváron rendezendő tavaszi vetőmagkiállításának és vásárjának jelentőségét, annál is inkább, mert ez a kiállítás a legkedvezőbb alkalmat nyújtja úgy az eladni, mint vásárolni óhajtó gazdaközönség számára vetőmagvak eladására és vételére.

A kiállítás látogatásának megkönnyítése érdekében az E. M. G. E. 50 százalékos utazási kedvezmény engedélyt kért a C. F. R. vezérigazgatóságától. A kiállítás iránt a gazdakörökben igen élénk az érdeklődés, ami nagyon természetes és érthető, mert senkinek akarja parlagon hagyni a földjét és a jövedelmezőbb termények vetőmagjai közül is a legjobb fajtákat óhajtja minden gazda beszerezni a hozzá legközelebb fekvő gazdaságból. Az E. M. G. E.

a vetőmag-kiállítását az idén háziipari kiállítással is kibővíti, hogy alkalmat adjon a háziiparral foglalkozó földművelő nép téli napokon készített háziipari cikkeinek értékesítésére. Az E. M. G. E. kiállításának szervezését Török Bálint, az E. M. G. E. igazgatója vezeti. A kiállítást Kolozsváron a Katolikus Kör összes helyiségeiben rendezik, kétszer akkora területen, mint a tavalyi hasonló kiállítást rendezték. A nagy érdeklődésre való tekintettel a bejelentési határidőt február hó 15-ig meghosszabbították. Kiállíthatók: gabona, kapás, takarmány, konyhakerti, virág, fűszer, gyógygyógy, gyümölcs, dísz és erdei fa, stb., magvak és gumók, gazdasági gépek, eszközök, anyagok, vegyipari cikkek műtrágyák, növényvédelmi szerek, stb., háziipari termékek, amilyenek pl. a kosárfonó, gyékény, raffia, szalma, kukorica, len, kender, fonó, fafaragó bútorkészítő, kőfaragó anyag, stb. háziipari termékei. A kiállítás és vásár iránt érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást az E. M. G. E. Cluj—Kolozsvár. Regalá 16.

Végignézte a rendőr egy zsebmetsző működését

A temesvári főpostán tettenértek egy hétpróbás zsebmetszőt

Temesvár. Saját tud. A főposta épületében sikerült a rendőrségnek egy zsebmetszőt elfognia. Hétpróbás, régi zsebmetsző, akivel ezúttal megesezt az az ügytelenség, hogy egy rendőr végignézhette egész „tevékenységét.” A főposta nagy csarnokában számos pénztárlablak van és történetesen majd mindegyiknél várakoztak az ügyfelek. Kiváló alkalom ez a zsebtolvajoknak. Nem is olyan régen esett meg, hogy egy ilyen alkalommal valaki elejtette aprópénzt és aztán úgy kellett hajtóvadászatot rendeznie, míg a sok egy- és kétféle összegszedhetette. Múltak is rajta azok, akik a pénztárlablak előtt várakoztak. Végül azonban kiderült, hogy kicsinált dolog volt az egész: amíg mindenki az elgördülő leíseket nézte, valaki Frank György bórkereskedő akatáskájából ötven ezer lejt lopott el. Most is lopás történt a főposta előcsarnokában, bár nem egészen ilyen körülmények között. Az egyik pénztárlablaknál sokan álltak, valamennyien pénzt akartak feladni. Egy másik pénztárlablaknál pedig többek között egy rendőr is várakozott. Unalmában a szemközli pénztárlablak előtt szorongókat nézte s ekkor egy magasnövésű, sovány emberen akadt meg a szeme, aki feltűnően idegesen viselkedett s hol az egyik, hol a másik várakozót vette szemügyre. Az idegesen várakozó férfi végül is megállapodott az egyik várakozónál. Boltiszolga-formájú ember volt az utóbbi, a hóna alatt tömött akatáska. A nyurga fiatalember kezében hirtelen megvillant valami — mint utóbb kiderült, beretvapenge volt ez. — s ezzel belevágott a boltiszolga akatáskájába.

Úgyes ki is esett abból néhány bankót, ezeket rögtön zsebregyűrt s máris indult a kijárat felé. A rendőr, aki mindezt végignézte, megállásra szólította fel a távozót. Aztán galéron ragadta őt, majd a boltiszolgát is magához hívta. Ez csak most tudta meg, hogy meglópták. Hívták Péter, a „Distributia” boltiszolgája a cég megbízásából hetvenötezer lejt hozott a postára. A felvágott akatáskából három-ezeröttszáz lejt loptak el tőle — ezt a pénzt meg is találták a zsebtolvajnál a beretvapengével együtt. A tolvajt bevitték a rendőrségre, ahol megállapították, hogy régi „szakember”. Stanescu Gheorghe harmincegy éves bucuresti illetőségű hivatalos zsebmetszővel azonos, aki

már évekkel ezelőtt is főleg a vonatokon „működött.” Ezúttal még tagadni sem tudott. Rögtön fölmerült a gyanu, hogy Stanescu nem először gyakorolta „mesterségét” Temesváron. Elsősorban a Frank György bórkereskedőtől ellopott ötven ezer lejt ügyében hallgatták ki. Frank ugyanis már annakidején, amikor a lopás történt, kijelentette, hogy világosan emlékszik egy gyanus emberre, aki a lopás idején feltűnő módon settenkedett körülötte. S már akkoriban felismerte a bűnügyi törzskönyv alapján Stanescut. Most, amikor a zsebmetszővel szembesítették, szintén felismerni vélte Stanescut. Ez viszont egyelőre tagadja, hogy Frank György ötven ezer lejt is ő vitte el. A nyomozást tovább folytatják.

Apróküldetések

Allást keces

szavanként 1 lejt

Francia és német

fordításokat, bevezetés vállalat tökéletes nyelvtudással bíró tisztviselő. Cim a kiadóban.

Adás-vétel

szavanként 3 lejt

Veszek

arany, ezüst, briliáns tárgyakat. Herbst ékszerárúház, Nagyvárad, Bul. Reg. Ferdinand 3.

P. Wimmer Anzelm:

Magnificat

A híres szónok előadásai a Szűzanya háládo énekéről. Kitűnő prédikációanyag. Ara 137 lejt és portó.

PUBA OLMOT
állandóan vesz a Szent
Gáspár-nyomda t. l.

Lakás

szavanként 3 lejt

1 szobás,

előszobás, fürdőszobás modern komfortos udvari lakás, április 1-re kiadó, Nagyvárad, Str. General Holban 22-a.

Butorozott

külön bejárattal szoba, fürdőszoba használatos kiadó, Nagyvárad Str. Vlahuta 41-a.

Fulton gőziachtjától — a tengeralattjáró páncélos hajóig

Száz év előtt kelt át az óceánon az első gőzhajó

A távirati irodák és a rádió nap-nap után jelentik, hogy az Óceánon, vagy az Északi tengeren ismét elsüllyedt néhány hajó. Már hamarjában össze sem lehet állítani az elsüllyesztett, felrobbantott hajók számát és értékét. Tudjuk, hogy háború van, de mégis megrendítő az, amikor egy hatalmas, szép óceánjáró véletlenül aknára fut és elmerül; vagy, amikor a tengeren úszó acélvár, a büszke, hatalmas páncélos zászlóshajó egy torpedótól felrobban s pillanatok alatt elpusztul. Vajjon mit szólna ezekhez a hadisikerekhez *Fulton* Róbert, a gőzhajó feltalálója? Mit gondolna, ha tanuja lehetne a tengeralattjárók sikeres akcióinak? Hiszen az elsők között igyekezett megoldani a tengeralattjáró-csónak titkát — s nem ő rajta múlt, hogy ez nem sikerült neki. A 125 éve halott *Fulton*-nak is az a sors jutott, ami rendszeren a zsenik sorsa: meg nem értés, méltatlan mellőzés. Pedig, amit *Fulton* feltalált, az még ma, százötven év múlva is csak hasznára volna az életnek, — ha nem ismerné az emberiség a marakodást, a háborút s nem lenne úr a földön a pusztítás ezelleme.

Hogy *Fulton* zseniális feltaláló volt, azt már nem egyszer megállapította — az utókor. Míg élt, neki is végig kellett járnia a küzködések útját. Az élete érdekes volt és meglehetősen mozgalmas. 1765-ben született Amerikában. Philadelphiában megtanulta az ötvösséget, de alig serdül ifjúvá, átvitorlázik az ó-világba s Londonban köt ki, ahol 1786-ban egy *West* nevű festő mellett festeni tanul. A művészet azonban kevésbé érdekli, mint a mechanika, s hogy ebben tökéletesítse magát, Párizsba megy. Ott aztán rövid időre „egyenesebe” jut. Megismerkedik az északamerikai származású *Barlow Ioe*-val, aki akkor Párizsban élt s a költő — politikus biztatására panorámát épített, amivel sikerül pénzt szereznie. Ebben a korszakban találta fel *Fulton* a márványt csiszoló és fűrészelő malmot, a kötélverőgépet, amelyet vízierő hajtott és egy ember kezelhetett és tervbe vette a csatornák hajózhatóvá tételét is.

Ezek mellett erősen foglalkoztatta a hajózás kérdése. Amerikai volt, az Óceán, a nagy távolságok érdekelték s a hajózás technikai kérdéseinek megoldása izgatta. Meg akarta oldani a tenger alatt való hajózás kérdését s kísérletei közben eljutott a torpedóhoz is. 1797-ben I. Napoleonhoz engedélyért folyamodott, hogy az általa feltalált torpedóval kísérletezhessen, de *Fulton* torpedója még olyan kezdetleges volt, hogy csak kevés sikert mutathatott fel s *Napoleon* sem támogatta.

Mindezeket a találmányokat messze felülmúlta *Fulton* — a gőzhajó feltalálásával. 1803 augusztus 9-én tette meg *Fulton* gőzbárkája első útját a Szajnára, de a francia mechanikusok többet vártak az amerikánustól s kinevezték *Fulton* korszakalkotó találmányát. Nem is maradt tovább Párizsban. Átvitorlázott Angliába, hogy ott a tengeralattjáró harcra vonatkozó terveit megvalósíthassa. Cél azonban nem tudott elérni.

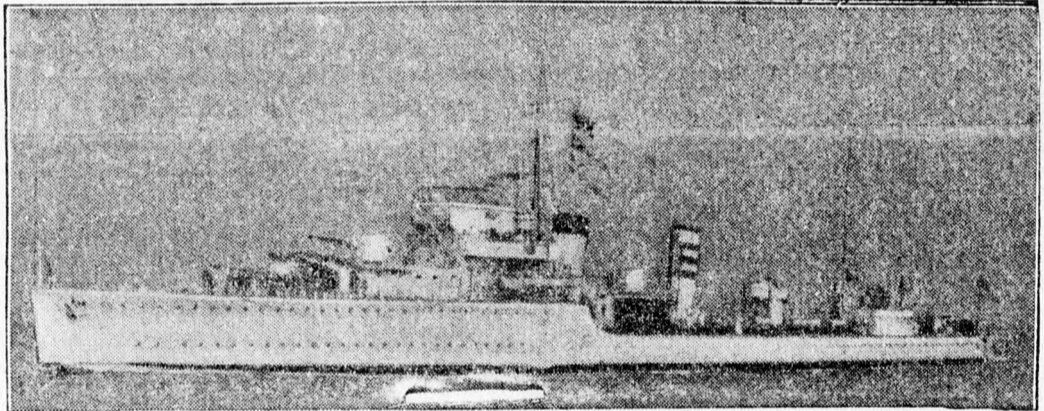
Európából, az európaiakból kiábrándultan, 1806 tavaszán visszatért Amerikába, ahol aztán sikerült is használható gőzesónakot építenie, *Watt* amerikai mechanikus társaságában. Ez a gőzesónak 1807 október 7-én tette meg első próbaútját a Hudson folyón Newyork és Albany között — teljes sikerrel. A derék yenkik felismerték ennek az új vízi közlekedési eszköznek a nagy jelentőségét s *Fulton* szabadal-

mat kapott arra, hogy Amerika főbb folyóin gőzhajókat indítson.

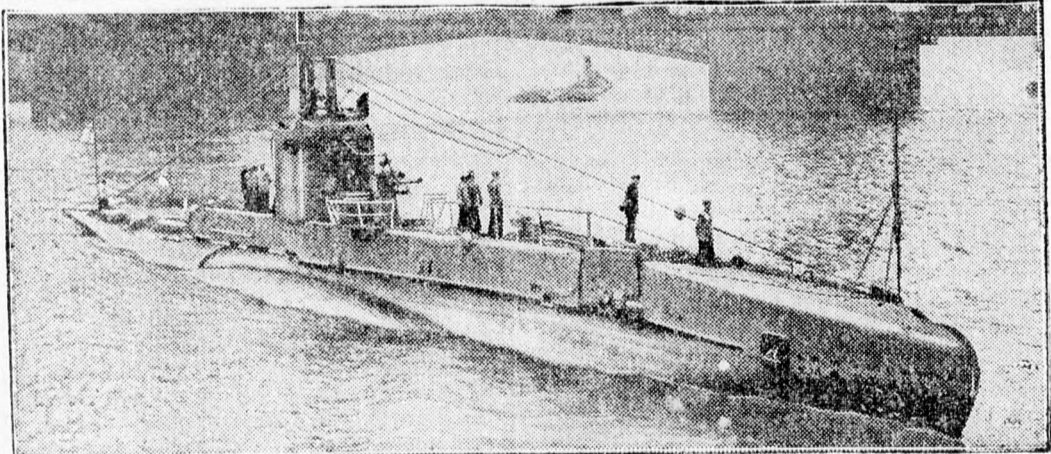
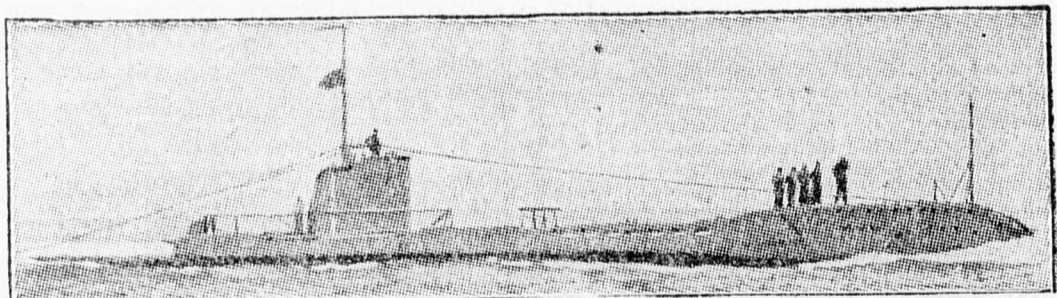
Csak hogy *Fulton* is elérte a feltalálók végzetet: elfogyott a pénze és zavaros helyzetéből csak úgy tudott kimenekülni, hogy — eladta a gőzhajózásra kapott szabadalmat.

A gőzhajózás diadalmas fejlődése mégis csak *Fulton*-nak köszönhető. Mint *Stephenson* a gőzvasúttal, *Fulton* a gőzhajóval vitte előre óriási lépéssel a kultúrfejlődést. A gőzhajók építését megkezdték Ameriában is, Angliában is. A sikeres utak is egymást követték. Európában 1820-ban indult meg az első rendszeres gőzhajóközlekedés Glasgow és Greenwich között, Amerika és Európa között pedig 1840-ben, tehát az idén ünnepli a világ az Óceán gőzhajóval való első áthajózásának százéves fordulóját. A Dunán 1830-ban indult meg a gőzhajózás.

Jellemző a gőzhajó rohamos térhódítására, hogy Angliának 1820-ban még csak 35 gőzhajója volt, de 1836-ban már 388, az akkori viszonyok között elsőrangú gőzhajója szelte a tengerek vizeit. A föld első körülhajózására is Angliából indult el az első gőzhajó 1842 december 16-án.

A Grenville angol cirkáló torpedóromboló és élhajó az Északi-tengeren elsüllyedt. 118 embert megmentettek, nyolc meghalt, 72 hiányzik. Ez a hajó 1935-ben épült, 1485 tonnás volt és öt 12 cm. ágyú, nyolc torpedócső volt rajta.

Angol tengeralattjárók. A felső képen a 935 tonnás „Starfish”, az alsón pedig a 730 tonnás „Undine” láthatók.

Figyelem!

Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók a
Magyar Szemle Társaság
következő művei:

Hóman: A magyar történeti utjai
ára 540 lei helyett csak 350 lei
Weisz: Mai magyar társadalom
ára 360 lei helyett csak 250 lei
Horváth: Magyar irodalmi műveltségünk
kezdetei ara 396 lei helyett csak 250 lei
Szekfű: Bethlen Gábor
ára 460 lei helyett csak 300 lei
Farkas: Fiatal Magyarország kora
ára 396 lei helyett csak 250 lei
Babits: Amor Sanctus
ára 331 lei helyett csak 250 lei

Vidéki megrendelés esetén plus 15 lei portó
A könyvek gyönyörű diszkötésben megrendelhetők a Magyar Lapok kiadóhivatala útján

... és ma, amikor már nem is gőzhajók, hanem villamos gépekkel hajtott óceánjárók és gyors motorhajók épülhetnek, ma, amikor a kultúra, az ipar, a kereskedelem, a tudomány minden áldását vihethék világszerte a „tengeri felhőkarcolók”, — a mély tengerek is aknákat rejtenek s az ember föld alá búvik a légibombák elől...

De bizonyos, hogy mégis a kultúra fog diadalmaskodni s a hajók, árbocakon a béke lobogóival, ismét kávé, teát, rizst és a távoli világ-részek sok más kincsét és a tudásra s nem a gyilkolásra szomjas emberiséget fogják szállítani az Óceánon. S ekkor a *Fulton* szelíme is ott leng majd a sirályok játékos, fehér szárnyai felett.

(—IIa)